

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 3. avgusta 2020. god
br. ref.:AGJ 1595/20

PRESUDA

u

slučaju br. KI56/18

Podnosilac

Ahmet Frangu

**Ocena ustavnosti presude Vrhovnog suda Kosova
ARJ. UZVP. br. 67/2017 od 22. decembra 2017. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Arta Rama-Hajrizi, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Bekim Sejdiu, sudija
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Gresa Caka-Nimani, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija, i
Nexhmi Rexhepi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podneo Ahmet Frangu iz Prištine (u daljem tekstu: podnosilac zahteva).

Osporena odluka

2. Podnosilac zahteva osporava ustavnost presude [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni sud) od 22. decembra 2017. godine u vezi sa presudom [AA. br. 333/2017] Apelacionog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 20. oktobra 2017. godine i presudom [A. br. 1185/2014] Osnovnog suda u Prištini (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 5. juna 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude Vrhovnog suda, kojom su, prema navodima podnosioca zahteva, povređena njegova osnovna prava i slobode zagarantovane članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. [Procesuiranje podnesaka] i 47. [Individualni zahtevi] Zakona o Ustavnom sudu Republike Kosovo br. 03/L-121 (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 32. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 31. maja 2018. godine, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud), usvojio je na administrativnoj sednici izmene i dopune Poslovnika, koji je objavljen u Službenom listu Republike Kosovo dana 21. juna 2018. godine i stupio na snagu 15 (petnaest) dana nakon njegovog objavljivanja. Shodno tome, pri razmatranju zahteva, Sud se poziva na pravne odredbe novog Poslovnika na snazi.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 12. aprila 2018. godine, podnosilac je dostavio svoj zahtev Sudu.
7. Dana 18. aprila 2018. godine, predsednica Suda je imenovala sudiju Gresu Caka-Nimani za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Altay Suroy (predsedavajući), Snezhana Botusharova i Arta Rama-Hajrizi.
8. Dana 7. maja 2018. godine, Sud je obavestio podnosioca o registraciji zahteva i poslao kopiju zahteva Vrhovnom sudu.
9. Dana 14. maja 2018. godine, Sud je tražio od Osnovnog suda da mu dostavi celokupan spis predmeta.
10. Dana 15. maja 2018. godine, Osnovni sud je dostavio Sudu celokupan spis predmeta.

11. Dana 16. juna 2018. godine, okončan je mandat sudijama Snezhani Botusharovoj i Almiru Rodriguesu. Dana 26. juna 2018. godine, okončan je mandat sudijama Altayu Suroyu i Ivanu Čukaloviću.
12. Dana 9. avgusta 2018. godine, predsednik Republike Kosovo je imenovao nove sudije Bajrama Ljatifija, Safeta Hoxhu, Radomira Labana, Remziju Istrefi-Peci i Nexhmija Rexhepija.
13. Dana 20. novembra 2018. godine, s obzirom na to da je četirima gore navedenih sudija istekao mandat sudije Suda, predsednica Suda je na osnovu Zakona i Poslovnika donela odluku KSH. 56/18 o imenovanju novog Veća za razmatranje, sastavljenog od sudija: Arta Rama-Hajrizi (predsedavajuća), Safet Hoxha i Remzije Istrefi-Peci.
14. Dana 21. januara 2020. godine, pošto je na osnovu stava 2. člana 42. (Pravo na raspravu i odustajanje) Poslovnika, odlučio da održi raspravu s obzirom na to da je u okolnostima konkretnog slučaja smatrao da je ista neophodna radi razjašnjenja pitanja koja se odnose na dokaze i primenljiv zakon, Sud je poslao pozive za učešće na javnoj raspravi podnosiocu zahteva, Agenciji za civilnu registraciju pri Ministarstvu unutrašnjih poslova (u daljem tekstu: Agencija za civilnu registraciju), Direkciji za administraciju Sektora za civilni status opštine Priština (u daljem tekstu: opština Priština) i Ministarstvu spoljnih poslova Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ministarstvo spoljnih poslova).
15. Dana 29. januara 2020. godine, odnosno 3. i 7. februara 2020. godine, podnosilac zahteva, Agencija za civilnu registraciju, opština Priština i Ministarstvo spoljnih poslova koje je zastupalo Državno pravobranilaštvo, potvrdili su učešće na gore navedenoj javnoj raspravi.
16. Dana 10. februara 2020. godine, održana je javna rasprava. Podnosilac zahteva i predstavnici Agencije za civilnu registraciju, opštine Priština i Državnog pravobranilaštva prisustvovali su raspravi.
17. Dana 14. februara 2020. godine, Sud je tražio od opštine Priština i Državnog pravobranilaštva da dostave dodatnu dokumentaciju radi pojašnjenja pojedinih činjeničnih aspekata u vezi sa slučajem br. KI56/18.
18. Dana 19. i 21. februara 2020. godine, opština Priština i Državno pravobranilaštvo su dostavili tražena pojašnjenja Sudu.
19. Dana 22. aprila 2020. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i većinom glasova iznelo preporuku Sudu o prihvatljivosti zahteva, a takođe je utvrđeno da će odluka o meritumu slučaja biti doneta na narednim sednicama.
20. Dana 22. jula 2020. godine, Sud je većinom glasova izglasao da presuda [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine u vezi sa presudom [AA. br. 333/2017] Apelacionog suda od 20. oktobra 2017. godine, presudom [A. br. 1185/2014] Osnovnog suda od 5. juna 2017. godine, odlukom [br. 30/2014] Agencije za civilnu registraciju od 24. juna 2014. godine, odlukom [br. 86/013] Agencije za civilnu registraciju od 18. novembra 2013. godine i

odlukom [br. 01-203-194645] opštine Priština od 16. oktobra 2013. godine, nisu u saglasnosti sa (i) članom 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) Evropske konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP) i (ii) članom 54. [Sudska zaštita prava] Ustava i članom 13. (Pravo na delotvorno pravno sredstvo) EKLJP.

Pregled činjenica

21. Dana 30. aprila 2013. godine, sin podnosioca zahteva, odnosno pokojni I.F. otputovao je u Švedsku radi lečenja od teške bolesti. Na osnovu objašnjenja koja je podnosilac zahteva dao na javnoj raspravi, pokojni I.F. je otputovao u Švedsku sa svojim pasošem. Na osnovu spisa predmeta, njegova schengen viza bila je važeća od 17. decembra 2012. do 17. juna 2013. godine.
22. Neodređenog datuma, a tokom njegovog boravka u Švedskoj, pokojni je podneo zahtev za azil, ali koristeći drugo ime, odnosno ime A.H. Sada pokojnom su švedske vlasti izdale dokument koji je potvrđivao da je on tražilac azila, odnosno LMA-kort karticu na ime pod kojim je podneo zahtev, odnosno A.H. Razlozi zbog kojih pokojni nije podneo zahtev za azil u Švedskoj na svoje lično ime, već na ime A.H, ostali su nejasni i nakon javne rasprave. Na javnoj raspravi, podnosilac zahteva tvrdi da je njegov sin “*smislio ime A.H. Ali A.H. je zapravo I.F.*”
23. Dana 7. juna 2013. godine, I.F. je umro u jednoj zdravstvenoj ustanovi u Švedskoj. Lekarski izveštaj o njegovoj smrti izdat je na ime A.H.
24. Dana 8. juna 2013. godine, Ambasada Republike Kosovo u Švedskoj izdala je podnesak [br. 09/13] kojim (i) razjašnjava da su relevantne vlasti Republike Kosovo obavestene o njegovoj smrti; (ii) potvrđuje da ne postoji nijedna prepreka za repatrijaciju pokojnog I.F. u Republiku Kosovo; i (ii) traži od kompanije odgovorne za pogrebne usluge u Linkopingu da omogući prevoz na Kosovo za pokojnog I.F.
25. Dana 16. juna 2013. godine, telo pokojnika stiglo je na Međunarodni aerodrom u Prištini i prevezeno u Prištinu preko TUP “Dardania”. Ceremonija sahrane održana je istog dana.
26. Dana 10. oktobra 2013. godine, podnosilac zahteva se obratio opštini Priština sa zahtevom da se njegov pokojni sin, odnosno I.F., upiše u matičnu knjigu umrlih (u daljem tekstu: MKU) na osnovu Zakona br. 04/L-003 o civilnom statusu (u daljem tekstu: Zakon o civilnom statusu).
27. Dana 16. oktobra 2013. godine, opština Priština je odlukom [br. 01-203-194645] odbila zahtev podnosioca i obrazložila, između ostalog, (i) da zahtev nije kompletan u skladu sa zakonskim odredbama o naknadnom upisu smrti u matičnu knjigu i (ii) da se spisa predmeta, odnosno lični podaci I.F., izvod iz matične knjige rođenih, lična karta i izvod iz matične knjige venčanih Republike Kosovo ne poklapaju sa podacima koje su izdali organi zemlje u kojoj je nastupila smrt, odnosno u Švedskoj. Ovom odlukom je, u njenom obrazloženju, konkretno navedeno da u dokumentaciji o smrti koju je izdala zdravstvena ustanova u Švedskoj stoji ime umrlog A.H., koji je rođen 19. septembra 1979. godine, dok u

dokumentima koje je izdala Republika Kosovo, stoji ime I.F., koji je rođen 2. septembra 1978. godine.

28. Neodređenog datuma, podnosilac zahteva je protiv gore navedene odluke opštine Priština izjavio žalbu Agenciji za civilnu registraciju.
29. Dana 18. novembra 2013. godine, Agencija za civilnu registraciju je odlukom [br. 86/013] odbila žalbu podnosioca zahteva protiv odluke opštine Priština. Agencija za civilnu registraciju je između ostalog obrazložila (i) da se dokumenta koja su izdale švedske zdravstvene ustanove ne poklapaju sa onima koja su izdata u Republici Kosovo jer se prva odnose na lice A.H., dok se druga odnose na lice I.F.; i (ii) da stranka, odnosno podnosilac zahteva, nije dokazao svoju tvrdnju da je A.H. zapravo I.F.
30. Dana 12. februara 2014. godine, podnosilac zahteva je podneo tužbu Odeljenju za upravne sporove Osnovnog suda protiv gore navedene odluke Agencije za civilnu registraciju. Podnosilac zahteva je tražio da mu se dozvoli upis I.F. u MKU i da se poništi osporena odluka Agencije za civilnu registraciju. Podnosilac zahteva je naglasio da je kao posledica toga što njegov sin I.F. nije upisan u MKU, civilni status njegove supruge i sina ostao nerešen. Agencija za civilnu registraciju je u svojstvu tužene, dana 21. marta 2014. godine, podnela odgovor na tužbu, sa predlogom da se ista odbije kao neosnovana.
31. Dana 16. maja 2014. godine, Osnovni sud je presudom [br. 1652/13] usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva, poništio odluku Agencije za civilnu registraciju od 18. novembra 2013. godine i vratio predmet na ponovno odlučivanje. Osnovni sud je, između ostalog, naveo da je osporena odluka doneta uz bitne povrede odredaba Zakona br. 02/L-28 o upravnom postupku (u daljem tekstu: ZUP), konkretnije njegovih članova 84. i 85. Osnovni sud je pored toga istakao da je Agencija za civilnu registraciju propustila da utvrdi sve dokaze, uključujući i podnesak [br. 09/13] od 8. juna 2013. godine koji je izdala Ambasada Republike Kosovo u Švedskoj. U kontekstu tog podneska, Osnovni sud je konkretno naveo sledeće:

“Sud primećuje da pitanje nije pravično i u potpunosti ocenjeno od strane prvostepenog organa, isto je uradio i drugostepeni organ koji je prvostepenu odluku ostavio na snazi odlukom koja je osporena tužbom, zbog činjenice da nije uopšte uzeta za osnov predstavka br. 09/13 od 8.06.2013. godine, koju je izdala Ambasada u Stokholmu-Konzularno odeljenje, koja potvrđuje da je Ambasada Republike Kosovo u Kraljevini Švedskoj utvrdila da je pokojni I.F., rođen 2.09.1978. godine u Prištini, na Kosovu, sa ličnim brojem 1001193615, sa brojem pasoša K00488071 bio državljanin Republike Kosovo, a putem ove predstavke je tražio i odgovornoj kompaniji za pogrebne usluge u Linkopingu da omogući prevoz leša I.F. na Kosovo. Istom predstavkom je istaknuto da su obavestene i vlasti Republike Kosovo u vezi sa smrću I.F. i Ambasada Kosova je potvrdila da nije bilo nikakvih smetnji za njegovu repatrijaciju u Republici Kosovo (naglasak dodat)”.

32. Dana 24. juna 2014. godine, Komisija za razmatranje žalbi pri Odeljenju za registraciju i civilni status Agencije za civilnu registraciju je odlukom [br.

3/2014] ponovo odbila zahtev podnosioca za upis I.F. u MKU i potvrdila odluku [br. 01-203-194645] opštine Priština od 16. oktobra 2013. godine. Agencija za civilnu registraciju je u svojoj odluci, između ostalog, obrazložila da bi upis I.F. u MKU bio u suprotnosti sa članom 15. (Kriteriji za naknadni upis smrti u registar umrlih) Administrativnog uputstva br. 02/2012 za naknadni upis u registrima civilnog stanja (u daljem tekstu: Administrativno uputstvo) iz razloga što se dokumenta koja su izdale švedske zdravstvene ustanove ne poklapaju sa dokumentima izdatim u Republici Kosovo. Agencija za civilnu registraciju je takođe dodala da je *“dokumentacija iz države Švedske na ime A.H., dok je kosovska dokumentacija za I.F.”* i da stranka, odnosno podnosilac zahteva, *“nije [dostavio] dokaze da argumentuje [svoj] navod da je njegov sin I.F. isti sa imenom A.H.”*, pored toga, Komisija je pozivajući se na Administrativno uputstvo 05/2012 o Komisiji za razmatranje žalbi (u daljem tekstu: Administrativno uputstvo o Komisiji za žalbe) naglasila da ona *“ima nadležnost da donosi odluke na osnovu činjenica (dokaza) i dokaza koje podnosilac žalbe dostavi Komisiji”*.

33. Dana 15. jula 2014. godine, podnosilac zahteva je ponovo podneo Osnovnom sudu tužbu za upravni spor protiv gore navedene odluke Agencije za civilnu registraciju navodeći bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i povredu materijalnog prava. Podnosilac zahteva je tražio da se relevantna odluka poništi i I.F. upiše u registar umrlih, odnosno u MKU. Podnosilac zahteva je konkretno naveo da je osporena odluka doneta u suprotnosti sa (i) članovima 46. (Akt smrti), 47. (Deklaracija smrti), 48. (Sertifikacija pravne činjenice smrti), 49. (Utvrđivanje smrti) i 50. (Dozvola za sahranu) Zakona o civilnom statusu; (ii) presudom [A. br. 1652/13] Osnovnog suda od 16. maja 2014. godine; i (iii) tačkom 7. člana 7. [Procedure rada komisije] Administrativnog uputstva br. 05/2012 o Komisiji za žalbe zbog toga što nisu razmotreni odgovarajući dokazi i iskazi. Podnosilac zahteva je naglasio da je svaka nejasnoća u vezi sa licem A.H. razjašnjena podneskom [br. 09/2013] Ambasade Republike Kosovo u Švedskoj.
34. Dana 10. septembra 2014. godine, 7. septembra 2015. godine, 29. februara 2016. godine i 26. oktobra 2016. godine, podnosilac zahteva se preko svog zastupnika obraćao Osnovnom sudu sa zahtevom da se njegov predmet reši prioritarno, navodeći (i) da je Osnovni sud presudom [br. 1652/13] od 16. maja 2014. godine usvojio njegov tužbeni zahtev, ali nije obavezao Agenciju za civilnu registraciju da izvrši upis pokojnog I.F. u MKU, i (ii) da rešavanje njegovog predmeta direktno utiče na uređenje statusnih pitanja porodice pokojnog I.F., odnosno njegove supruge i sina.
35. Neodređenog datuma, Ministarstvo pravde je preko Državnog pravobranilaštva dostavilo odgovor na tužbu, u kojem je navelo da se naknadni upis smrti u MKU ne može izvršiti jer se u okolnostima slučaja dokumentacija koju je izdala država Švedska ne poklapa sa dokumentacijom Republike Kosovo i zbog toga što ne postoje dokazi da je lice A.H. zapravo I.F.
36. Dana 5. juna 2017. godine, Osnovni sud je presudom [A. br. 1185/2014] odbio, kao neosnovan, tužbeni zahtev podnosioca za poništenje gore navedene odluke Agencije za civilnu registraciju. Prilikom ocene zahteva tužioca, Osnovni sud se oslonio na član 15. Administrativnog uputstva o kriterijumima za naknadni upis

smrti u MKU. Sud je, između ostalog, istakao da je upis lica I.F. u MKU u suprotnosti sa tim Administrativnim uputstvom jer se dokumentacija koju su izdale švedske zdravstvene ustanove ne poklapa sa onom koja je izdata u Republici Kosovo. Što se tiče navoda podnosioca zahteva da je lice A.H. zapravo I.F. i da se samim tim radi o istom licu, Sud je istakao sledeće:

“Sud iz dokaza koji su izvedeni na ročištu za glavnu raspravu nalazi da stoji obrazloženje tužene kao u osporenom aktu jer su izvedeni dokazi tuženog i utvrđeno da je žalba žalioaca neosnovana iz razloga što se dokumentacija koja je priložena zahtevu za upis smrti I.F. u MKU ne poklapa sa dokumentacijom koju je izdala R. Kosovo. Sve to zbog činjenice da se iz dokumenata na osnovu kojih se traži upis smrti, a koji su izdati od strane švedskih vlasti, nakon izvođenja gore navedenih dokaza, utvrđuje da su sva ta dokumenta na ime A.H. dok se upis smrti traži za I.F. Ovaj sud je ocenio i navode tužioca da se radi o istom licu i zato što je pokojni I.F. živio u Švedskoj i jer je smrt nastupila tamo, ali te navode, kao takve, nije mogao da usvoji kao osnovane za upis smrti u MKU jer je utvrdio da su kao takvi u suprotnosti sa članom 15. AU 02/2012 MUP, koji jasno utvrđuje kriterijume koje podnosilac zahteva mora da ispuni”.

37. Dana 10. jula 2017. godine, podnosilac zahteva je izjavio žalbu Apelacionom sudu navodeći bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava i predložio da se njegov tužbeni zahtev usvoji ili da se gore navedena presuda Osnovnog suda ukine i predmet vrati na ponovno odlučivanje. Podnosilac zahteva je u toj žalbi takođe podvukao važnost rešavanja njegovog predmeta i dejstvo koje ono ima na civilni status supruge i sina pokojnog I.F.
38. Dana 20. oktobra 2017. godine, Apelacioni sud je presudom [AA. br. 333/2017] odbio, kao neosnovanu, žalbu podnosioca zahteva i potvrdio presudu Osnovnog suda. Apelacioni sud je, između ostalog, obrazložio (i) da naknadni upis smrti lica I.F. u MKU ne ispunjava kriterijume iz člana 15. Administrativnog uputstva, (ii) da se dokumentacija koju su izdale zdravstvene ustanove u Švedskoj ne poklapa sa dokumentacijom koju je izdala Republika Kosovo i (iii) da tužilac, odnosno podnosilac zahteva, *“nije doneo ubedljive dokaze kojima bi argumentovao njegove navode da je njegov sin I.F. ista osoba kao ona pod imenom A.H.”*.
39. Dana 20. novembra 2017. godine, podnosilac zahteva je podneo Vrhovnom sudu (i) reviziju; i (ii) zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke, navodeći bitne povrede odredaba postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje i pogrešnu primenu materijalnog prava, sa predlogom da se njegov tužbeni zahtev usvoji i ukinu odluke nižestepenih sudova, te da se predmet vrati na ponovno odlučivanje.
40. Dana 22. decembra 2017. godine, Vrhovni sud je presudom [ARJ. UZVP. br. 67/2017] odbio, kao neosnovan, zahtev za vanredno preispitivanje sudske odluke i samim tim potvrdio presudu [AA. br. 333/2017] Apelacionog suda od 20. oktobra 2017. godine u vezi sa presudom [A. br. 1185/2014] Osnovnog suda od 5. juna 2017. godine.

41. Vrhovni sud je takođe utvrdio da je upis smrti lica I.F. u MKU u suprotnosti sa članom 15. Administrativnog uputstva jer se dokumentacija koju su izdale švedske zdravstvene ustanove ne poklapa sa dokumentacijom koju je izdala Republika Kosovo. Prva je na ime lica A.H., a druga na ime lica I.F. Relevantni deo presude Vrhovnog suda utvrđuje sledeće:

“Ovaj sud je tokom ocene konstatovao da je drugostepeni sud pravično utvrdio da dokumentacija koja je priložena zahtevu za registrovanje smrti I.F. u MKU, nije u skladu sa dokumentacijom koju je izdala Republika Kosovo. I sve to zbog činjenice da su dokumenta na osnovu kojih se traži registrovanje smrti, a koja su izdale švedske vlasti, svi na ime A.H., a registrovanje smrti se traži da bude izvršeno na ime I.F. Ovaj sud je ocenio i navode tužioca da je reč o istoj osobi, jer je pokojni I.F. živio u Švedskoj i da se smrt dogodila tamo, ali kao takvi ti navodi ne mogu da se prihvate kao osnovani za registrovanje smrti u MKU jer su u suprotnosti sa članom 15 AU 02/2012 koji jasno određuje kriterijume koje treba da ispuni potraživač”.

Navodi podnosioca zahteva

42. Podnosilac zahteva tvrdi da su presude redovnih sudova donete uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih članovima 24. [Jednakost pred zakonom], 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava. Podnosilac zahteva takođe navodi da je došlo do povrede njegovih osnovnih prava i sloboda zagarantovanih EKLJP-om.
43. Podnosilac zahteva se pred Sudom poziva na dokaze koji potvrđuju smrt njegovog sina i tvrdi da isti nisu uzeti u obzir od strane redovnih sudova, koji su, pored toga što su odbili upis smrti njegovog sina u MKU, takođe uticali i na civilni status supruge i sina pokojnog I.F.
44. Podnosilac zahteva traži od Suda da se njegov zahtev proglasi prihvatljivim, da se presude redovnih sudova proglase nevažećim i predmet vrati na ponovno odlučivanje ili da se Agenciji za civilnu registraciju naloži da upiše smrt njegovog sina I.F. u MKU *“kako bi njegova supruga i sin regulisali svoj civilni status”.*

Pojašnjenja koja su dali podnosilac zahteva i druge stranke koje su učestvovalе u javnoj raspravi

45. Na javnoj raspravi od 10. februara 2020. godine, podnosilac zahteva je pojasnio (i) da je ime A.H. smislio I.F. u svrhu traženja azila u Švedskoj i da ne zna razloge koji su nagnali njegovog sina da se prijavi sa drugim identitetom u Švedskoj; (ii) da je lekarski izveštaj *“izdala Švedska na ime A.H.”*; (iii) što se tiče dozvole za sahranu, naglasio je: *“Imam fakturu koju ću vam priložiti, ovde imam sve, imam i od islamske vere da sam išao, za daske, da sam platio hodžu, sve je tu, i pranje tela i fakturu kompanije koja ga je prevezla, ništa ovde nije problem, samo to što je on umro sa tim imenom”*; (iv) što se tiče civilnog statusa supruge i sina pokojnog, podnosilac zahteva je naveo da u civilnom registru figuriše kao živ i kao posledica toga *“njegov sin Jon koji je u školi, u 5. razredu, registrovan je u fudbalski tim za mlade, žele da ga izbace, ne može da izvadi pasoš, a ne*

može da izvadi ni drugi dokument. I sada ako nisu tu oba roditelja ne može da izade, ne izdaju mu te dokumente, a njegova žena, supruga, ne može da ostvari nijedno pravo na civilni status, nasledstvo i druge stvari”; (v) naglasio je činjenicu da je presudom [A. br. 1652/13] Osnovnog suda iz 2014. godine usvojen njegov tužbeni zahtev i predmet vraćen Agenciji za civilnu registraciju na ponovno odlučivanje, ali “u izreci te presude, Ministarstvo unutrašnjih poslova nije obavezano da izvrši upis u matičnu knjigu umrlih”; i (vi) istakao važnost podneska [br. 09/13] od 8. juna 2013. godine koji je izdala Ambasada Republike Kosovo u Švedskoj, kojim su “kosovske vlasti obaveštene da je umro državljanin Kosova g. I.F.”.

46. Opština Priština i Agencija za civilnu registraciju su, u suštini, između ostalog, naglasile da su (i) njihove odnosne odluke zasnovane na primenljivom zakonu i da se kao posledica tih odluka smrt ne može upisati u MKU u nedostatku lekarskog izveštaja, a u okolnostima konkretnog slučaja, “dokumentacija Republike Kosovo se ne poklapa sa dokumentacijom koju je izdala država Švedska” i da “dokumentacija o smrti koju je izdala ustanova u kojoj je nastupila smrt, koja nije potvrda o smrti, odnosno lični podaci koji se u njoj nalaze, ne podudaraju sa ličnim podacima koji se nalaze u izvodu iz matične knjige rođenih, venčanih i ID Republike Kosovo”, i da sledstveno, okolnosti slučaja uključuju “dva identiteta i oprečne podatke”; i (ii) uprkos činjenici da je presudom [A. br. 1652/13] Osnovnog suda usvojen tužbeni zahtev podnosioca zahteva i predmet vraćen Agenciji za civilnu registraciju na ponovno odlučivanje, u “izreci ove presude Ministarstvo unutrašnjih poslova nije obavezano da izvrši upis u matičnu knjigu umrlih”. Nakon ove odluke i ponovnog odbijanja Agencije za civilnu registraciju da upiše pokojnog u MKU, Osnovni i Apelacioni sud su potvrdili stav opštine Priština i Agencije za civilnu registraciju i to presudom [A. br. 1185/2014] od 5. juna 2017. godine i presudom [AA. br. 333/2017] od 20. oktobra 2017. godine, respektivno. Iste su kasnije potvrđene od strane Vrhovnog suda.
47. Tokom javne rasprave su takođe razjašnjena, između ostalog, i pitanja koja se odnose na (i) dozvolu za sahranu; (ii) međunarodnu potvrdu o smrti; (iii) civilni status A.H.; i (iv) međunarodnu pravnu saradnju.
48. Što se tiče prvog pitanja, predstavica opštine Priština je naglasila: “U spisima predmeta ne postoji dozvola od opštine Priština, što znači da su jedini dokaz o sahrani fakture islamske zajednice koje je stranka dobila za sahranu pokojnika, a opština Priština nema bilo kakvu dozvolu koju mu je dala za sahranu”. Na zahtev Suda koji je 14. februara 2020. godine upućen opštini Priština u vezi sa potrebnim pojašnjenjima u pogledu dozvole za sahranu pokojnog, opština je svojim odgovorom od 19. februara 2020. godine još jednom razjasnila da ona “ne može pružiti nijedan dokument o smrti/sahrani I.F. jer u sistemu civilnog statusa ovo lice figuriše kao živo”.
49. Što se tiče drugog pitanja, Državno pravobranilaštvo je pojasnilo da u okolnostima slučaja, uprkos podnesku Ambasade Kosova u Švedskoj, ne postoji međunarodna potvrda o smrti. Što se pak tiče trećeg pitanja, opština Priština i Državno pravobranilaštvo su u vezi sa statusom A.H. pojasnili da (i) “nikada nije traženo utvrđivanje identiteta A.H.”; i (ii) da isti nije upisan kao umrlo lice jer se “ovde radi o dva identiteta i jednom zahtevu koji je podnet za upis i postojalo

je znači nepodudaranje između ta dva, dva identiteta i iz tog razloga nije upisan, nemam informacija o tome da li je upisan”. Na kraju, što se tiče četvrtog pitanja, Agencija za civilnu registraciju, ali i Državno pravobranilaštvo, naglasili su ulogu države Švedske, navodeći, između ostalog, da bi se putem komunikacije sa ovom državom mogla zatražiti ispravka lekarskog izveštaja, na osnovu koje ispravke bi se potom mogao izvršiti upis u MKU. Prema njihovim navodima, (i) međunarodnom pravnom saradnjom bi se mogli razmeniti biometrijski podaci osobe, a upoređivanjem biometrijskih podataka i otisaka prstiju moglo bi se tačno utvrditi da lice nije A.H. već I.F., što bi dovelo do zaključivanja ovog slučaja, ali su (ii) takođe potvrdili da redovni sudovi nikada nisu pokrenuli bilo kakav postupak u vezi sa međunarodnom pravnom saradnjom.

Ocena prihvatljivosti zahteva

50. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani Ustavom i dalje precizirani Zakonom i Poslovníkom.

51. U tom smislu, Sud će primenom stava 1. i 7. člana 113. Ustava, relevantnih odredbi Zakona koje se odnose na postupak u slučaju određenom u stavu 7. člana 113. Ustava, pravila 39. i pravila 76. [Podnesak u skladu sa članom 113.7 Ustava i članovima 46, 47, 48, 49. i 50. Zakona] Poslovníka, razmotriti: (i) da li je zahtev podnela ovlašćena strana; (ii) da li se osporava akt javnog organa; (iii) da li su iscrpljena sva pravna sredstva predviđena zakonom; (iv) da li su naglašena prava i slobode za koje se tvrdi da su povređene; (v) da li su poštovani vremenski rokovi; (vi) da li je zahtev očigledno neosnovan i (vii) da li postoji bilo koji dodatni uslov prihvatljivosti u skladu sa stavom 3. pravila 39. Poslovníka koji nije ispunjen.

(i) Što se tiče ovlašćene strane i akta javnog organa

52. Sud se u ovom pogledu prvo poziva na stavove 1. i 7. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, koji propisuju sledeće:

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

53. Sud se takođe poziva i na član 47. [Individualni zahtevi] Zakona, koji propisuje:

“Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagarantovana prava i slobode krši neki javni organ. [...].”

54. Sud se takođe poziva i na tačku (a) stava (1) pravila 39. [Kriterijum o prihvatljivosti] Poslovníka, koje propisuje:

(1) Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

(a) ako je zahtev podnela ovlašćena stranka.

55. Sud se poziva i na stav (2) pravila 76. Poslovnika, koji, između ostalog, propisuje: “(2) Podnesak podnet prema ovom pravilu, mora jasno da naglasi [...] koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.
56. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud naglašava da se u okolnostima konkretnog slučaja moraju utvrditi dva pitanja: (i) da li je zahtev podnela ovlašćena strana i (ii) da li se osporava akt javnog organa. Drugo pitanje, odnosno akt javnog organa, nije sporno u okolnostima konkretnog slučaja jer podnosilac zahteva osporava presudu [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine. Inače, prvo pitanje, odnosno pitanje koje se tiče ovlašćene strane se na osnovu gore navedenih odredbi Ustava, Zakona i Poslovnika mora oceniti u smislu „*statusa žrtve*“ podnosioca zahteva.
57. Konkretnije, na osnovu gore citiranih odredbi, da bi se kvalifikovao kao ovlašćena strana pred Sudom, podnosilac zahteva mora izneti navodne povrede “*njegovih/njenih individualnih prava i sloboda*”, odnosno imati status žrtve. U okolnostima konkretnog slučaja, Sud podseća da se podnosilac zahteva obratio Sudu u vezi sa upisom smrti njegovog sina u MKU. U tom kontekstu i pre nego što se utvrdi da li se podnosilac zahteva može kvalifikovati kao ovlašćena strana pred Sudom, ovaj mora utvrditi da li otac, u okolnostima konkretnog slučaja, može podneti individualni zahtev za svog sina, odnosno da li mu se može priznati status “*žrtve*” podnosioca zahteva. Da bi utvrdio da li podnosilac zahteva može imati ovaj status pred Sudom, Sud će u nastavku izložiti osnovna načela sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP) u pogledu statusa žrtve, kako bi ih zatim primenio u okolnostima konkretnog slučaja.
58. U tom pogledu, Sud prvo naglašava da se na osnovu sudske prakse ESLJP-a, pojam “*žrtve*” tumači autonomno i nezavisno od unutrašnjih pravnih normi, kao što su one koje se tiču pravnog interesa ili sposobnosti za podnošenje tužbe (vidi predmet ESLJP-a *Gorraiz Lizarraga i drugi protiv Španije*, presuda od 27. aprila 2004. godine, stav 35), iako redovni sudovi treba da uzmu u obzir činjenicu da li je dotični podnosilac bio stranka u postupku pred redovnim sudovima (vidi, u ovom kontekstu, predmete ESLJP-a *Aksu protiv Turske*, presuda od 15. marta 2012. godine, stav 52; i *Micallef protiv Malte*, presuda od 15. oktobra 2009. godine, stav 48). ESLJP takođe naglašava da se tumačenje koncepta “*žrtve*” mora vršiti bez prekomernog formalizma (vidi, u ovom kontekstu i između ostalog predmet ESLJP-a *Gorraiz Lizarraga i drugi protiv Španije*, napred citiran, stav 38) i da kod ove procene, povezanost sa osnovanošću predmeta može biti važna (vidi, u ovom kontekstu, i između ostalog, predmete ESLJP-a *Siliadin protiv Francuske*, presuda od 26. jula 2005. godine, stav 63 i *Hirsi Jamaa i drugi protiv Italije*, presuda od 23. februara 2012. godine, stav 111).
59. Pored toga, i relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, pojam “*žrtve*”, u kontekstu individualnih zahteva, podrazumeva lica koja su neposredno ili posredno pogođena navodnom

povredom. Prema tome, pojam “žrtva” podrazumeva ne samo direktnu žrtvu navodne povrede, već i indirektnu žrtvu kojima bi povreda uzrokovala štetu ili koje bi imale valjan i lični interes za okončanje navodne povrede (vidi, u ovom kontekstu i između ostalog predmet ESLJP-a *Vallianatos i drugi protiv Grčke*, presuda od 7. novembra 2013. godine, stav 47). Tačnije, Sud naglašava da sudska praksa ESLJP-a sledstveno priznaje status direktne, indirektnu ili posredne i potencijalne žrtve (za više detalja o ove tri kategorije, vidi Praktični vodič kroz uslove prihvatljivosti ESLJP-a od 30. aprila 2019. godine; 3. Status žrtve). Dok su direktna žrtva svi oni čija prava su neposredno povređena navodnom povredom i samim tim njihovo priznavanje statusa žrtve nije sporno, situacija je drugačija u slučaju indirektnih/posrednih ili potencijalnih žrtvi jer je njihovo priznavanje statusa žrtve pred Sudom uslovljeno ispunjavanjem nekoliko kriterijuma koji su utvrđeni sudskom praksom ESLJP-a.

60. U tom pogledu, Sud naglašava da je na osnovu sudske prakse ESLJP-a, status indirektnu ili posredne žrtve priznat samo bliskim rođacima koji imaju pravni interes da podnesu individualni zahtev u slučaju smrti ili nestanka lica u čije ime postupaju (vidi predmet ESLJP-a *Varnava i drugi protiv Turske*, presuda od 18. septembra 2009. godine, stav 112).
61. Međutim, i pored toga, sudska praksa ESLJP-a je povezala priznanje statusa indirektnu ili posredne žrtve sa prirodom navodne povrede i značajem delotvorne primene jednog od najosnovnijih prava u sistemu EKLJP (vidi predmet ESLJP-a *Fairfield protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, odluka od 8. marta 2005. godine). Konkretnije, ESLJP je utvrdio da su “prenosiva” prava samo najosnovnija prava zagarantovana EKLJP i shodno tome, on je prema svojoj sudskoj praksi priznavao status žrtve rođacima samo onda kada su tvrdili povredu (i) člana 2. (Pravo na život) EKLJP, odnosno kada smrt navodno uključuje odgovornost države (vidi u ovom kontekstu predmete ESLJP-a *Van Colle protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 13. novembra 2012. godine, stav 86 i *Tsalikidis i drugi protiv Grčke*, presuda od 16. novembra 2017. godine, stav 64); (ii) člana 3. (Zabrana mučenja) i člana 5. (Pravo na slobodu i bezbednost) EKLJP, pod uslovom da je navodna povreda tesno povezana sa članom 2. EKLJP (vidi predmet ESLJP-a *Khayrullina protiv Rusije*, presuda od 19. decembra 2017. godine, stavovi 91-92 i 100-107) i (iii) člana 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života), ako je dokazan moralni interes porodice da se pokojna žrtva oslobodi od bilo kakvog utvrđenja ili povezivanja sa krivicom (vidi predmete ESLJP-a *Nölkenbockhoff protiv Nemačke*, presuda od 25. avgusta 1987. godine, stav 33 i *Grădinar protiv Moldavije*, presuda od 8. aprila 2008. godine, stavovi 95 i 97-98) ili potreba za zaštitu sopstvenog ugleda i ugleda svoje porodice (vidi predmete ESLJP-a *Brudnicka i drugi protiv Poljske*, presuda od 3. marta 2005. godine, stavovi 27-31; *Armonienė protiv Litvanije*, presuda od 25. novembra 2008. godine, stav 29 i *Polanco Torres i Movilla Polanco protiv Španije*, presuda od 21. septembra 2010. godine, stavovi 31-33).
62. U suprotnom, u slučajevima kada navodna povreda EKLJP nije usko povezana sa smrću ili nestankom direktne žrtve, ESLJP je primenjivao mnogo uži pristup prilikom priznavanja statusa indirektnu ili posredne žrtve (vidi predmet ESLJP-a *Karpylenko protiv Ukrajine*, presuda od 11. februara 2016. godine, stav 104). Na primer, uprkos podnošenju zahteva u ime umrlog, ESLJP je naglasio da

prava koja su zagantovana članom 6. EKLJP u principu predstavljaju "neprenosiva" prava (vidi u ovom kontekstu predmet ESLJP-a *Bic i drugi protiv Turske*, presuda od 2. februara 2006. godine, stavovi 17-24). Sud je isto utvrdio i samim tim odbio priznanje statusa žrtve jednom od podnosilaca u spojenim slučajevima br. KI149/18, KI150/18, KI151/18, KI152/18, KI153/18 i KI154/18, podnosilac zahteva: *Xhavit Aliu i 5 drugih*, rešenje o neprihvatljivosti od 9. avgusta 2019. godine (u vezi sa procenom statusa žrtve, vidi stavove 62 do 75 ovog slučaja). Međutim, ESLJP je izuzetno priznavao status žrtve i podnosiocima koji su tvrdili povredu člana 6. EKLJP ako su uspeali da dokažu direktan uticaj na njihova prava (vidi u ovom kontekstu, između ostalog, predmet ESLJP-a *Nölkenbockhoff protiv Nemačke*, napred citiran, stav 33).

63. Shodno tome i u principu, osim priznavanja statusa žrtve u slučajevima kada zahteve podnose rođaci umrlog čija se smrt može pripisati državi u suprotnosti sa članom 2. EKLJP, priznavanje statusa žrtve određenim rođacima se vrši samo u izuzetnim slučajevima i samo ako se može utvrditi zakonski interes koji je neposredno povezan sa povređenim pravom; utvrditi važan moralni interes ili je postignuto da se pokaže neposredno dejstvo na prava dotičnih podnosilaca.
64. Sud podseća da je u okolnostima konkretnog slučaja otac pokojnog I.F. taj koji podnosi zahtev Sudu. Smrt pokojnog I.F. je prirodna smrt i nije povezana sa odgovornošću države. Sudske postupke je podnosilac zahteva zapravo pokrenuo i vodio tek nakon smrti njegovog sina i povezani su sa upisom njegove smrti u MKU, a koji upis su odbili Agencija za civilnu registraciju i svi redovni sudovi. Pored toga, podnosilac zahteva pored tvrdnje o povredi svojih prava, navodi da su povređena i prava njegovog unuka i supruge njegovog sina, odnosno pokojnog I.F.
65. Kada ovo kaže, Sud takođe ne može a da ne stavi naglasak na posebne specifičnosti ovog slučaja koje su povezane sa građanskim sporom koji je pokrenut u vezi sa pokojnim i tek nakon njegove smrti, čiji zaključci rezultiraju nemogućnošću njegovog upisa kao umrlog u matičnu knjigu umrlih, što je imalo za posledicu ne samo stalnu patnju njegove porodice, već i nerešeni civilni status njegove supruge i sina.
66. U svetlu sudske prakse ESLJP-a po pitanju fleksibilnog tumačenja i bez prekomernog formalizma koncepta "žrtve" i značaja merituma koji pokreće određeno pitanje, a naglašavajući specifičnosti ovog slučaja, Sud podseća na to (i) da je otac pokojnog taj koji podnosi zahtev Sudu, i da se njemu, na osnovu prakse ESLJP-a i Suda, pod uslovom da su ispunjeni i drugi uslovi, u principu priznaje status posredne ili indirektno žrtve pred Sudom; (ii) podnosilac zahteva je bio stranka pred svim javnim organima u navedenom sporu; (iii) da je pravni interes, odnosno rešavanje civilnog statusa supruge i sina pokojnog, dokazan od strane podnosioca zahteva; (iv) da okolnosti konkretnog slučaja obuhvataju interese koji su od velikog značaja za budućnost porodice pokojnog, odnosno njegove supruge i sina, iz perspektive rešavanja njihovog civilnog statusa, i da bi u suprotnom njihova budućnost ostala talac neupisivanja pokojnog I.F. u MKU; i (v) da okolnosti konkretnog slučaja obuhvataju i pitanja privatnog života povezana sa aspektima psihološkog i moralnog integriteta podnosioca zahteva, kao što je zagantovano članom 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP. Prema

tome i iz tih razloga, Sud priznaje podnosiocu zahteva status indirektno ili posredne žrtve.

67. Shodno tome i konačno, Sud zaključuje da je podnosilac zahteva (i) ovlašćena strana; i (ii) da osporava akt javnog organa, kao što je utvrđeno u stavu 7. člana 113. Ustava, stavu 1. člana 47. Zakona, tački (a) stava (1) pravila 39. i stavu (2) pravila 76. Poslovnika.

(ii) Što se tiče iscrpljivanja pravnih sredstava

68. Što se tiče iscrpljivanja pravnih sredstava, Sud se poziva na stavove 1. i 7. člana 113. Ustava, citirane u tekstu iznad; stav 2. člana 47. Zakona i tačku (b) stava (1) pravila 39. Poslovnika, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

“[...]”

2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.

Pravilo 39.
[Kriterijum o prihvatljivosti]

“1. Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]”

(b) ako su iscrpljena sva delotvorna pravna sredstva, koja su na raspolaganju po zakonu, protiv pobijene presude ili odluke”.

69. Sud naglašava da u okolnostima konkretnog slučaja, podnosilac zahteva osporava presudu [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine, nakon što je iscrpeo sva pravna sredstva propisana zakonom i shodno tome utvrđuje da je podnosilac zahteva ispunio uslov prihvatljivosti u pogledu iscrpljivanja pravnih sredstava koji je propisan stavom 7. člana 113. Ustava, stavom 2. člana 47. Zakona i tačkom (b) stava (1) pravila 39. Poslovnika.

(iii) Što se tiče tačnosti zahteva i roka

70. Sud u nastavku takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio i ostale uslove prihvatljivosti, koji su dalje propisani u Zakonu i Poslovniku. S tim u vezi, Sud se prvo poziva na članove 48. [Tačnost podneska] i 49. [Rokovi] Zakona, koji propisuju:

Član 48.
[Tačnost podneska]

Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode su mu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori.

Član 49.
[Rokovi]

Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku [...].

71. Sud podseća da su isti uslovi dalje precizirani u tačkama (c) i (d) stava 1. pravila 39. i stavovima 2. i 4. pravila 76. Poslovnika.
72. Što se tiče ispunjenja ovih uslova, Sud primećuje da je podnosilac zahteva jasno naglasio za koja prava i slobode zagarantovane Ustavom tvrdi da su povređena i da je precizirao konkretan akt javnog organa koji osporava u skladu sa članom 48. Zakona i relevantnim odredbama Poslovnika, kao i da je podneo svoj zahtev u roku od četiri (4) meseca koji je određen članom 49. Zakona i relevantnim odredbama Poslovnika.

(iv) Što se tiče ostalih uslova prihvatljivosti

73. Na kraju i nakon razmatranja ustavne žalbe podnosioca zahteva, Sud smatra da se zahtev ne može smatrati očigledno neosnovanim na ustavnim osnovama kao što je predviđeno stavom (2) pravila 39. Poslovnika i da ne postoji nijedan drugi osnov da se isti proglašeni neprihvatljivim iz razloga što nijedan od uslova utvrđenih stavom (3) pravila 39. Poslovnika nije primenljiv u okolnostima konkretnog slučaja.

Zaključak o prihvatljivosti zahteva

74. Sud utvrđuje da je podnosilac zahteva (i) ovlašćena strana jer je u okolnostima konkretnog slučaja Sud priznao podnosiocu zahteva “*status indirektne ili posredne žrtve*”; (ii) da osporava akt javnog organa; (iii) da je iscrpeo sva pravna sredstva određena zakonom; (iv) da je naglasio osnovna prava i slobode zagarantovane Ustavom za koje tvrdi da su povređeni; (v) da je podneo svoj zahtev u roku; (vi) da zahtev nije očigledno neosnovan na ustavnim osnovama i (vii) da ne postoji nijedan drugi uslov prihvatljivosti koji nije ispunjen.
75. Shodno tome, Sud proglašava zahtev prihvatljivim.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 36.
[Pravo na privatnost]

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, nepovredivost stana i tajnost pisama, telefona i drugih sredstava opštenja.

[...]

Član 54.
[Sudska zaštita prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 8.
(Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života)

1. Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javne vlasti neće se mešati u vršenje ovog prava sem ako to nije u skladu sa zakonom i neophodno u demokratskom društvu u interesu nacionalne bezbednosti, javne bezbednosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala, ili radi zaštite prava i sloboda drugih.

Član 13.
(Pravo na delotvorni pravni lek)

Svako kome su povređena prava i slobode predviđeni u ovoj Konvenciji ima pravo na delotvoran pravni lek pred domaćim vlastima, bez obzira na to da li su povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.

ZAKON O CIVILNOM STATUSU Br. 04/L-003

POGLAVLJE VII
REGISTRACIJA AKTA UMRLIH

Član 46
Akt smrti

- 1. Aktom smrti utvrđuje smrt lica.*
- 2. Akt smrti je zapisnik koji drže za bilo kog pokojnika, potpisan od strane zvaničnika civilnog statusa i deklaranta.*
- 3. Akt smrti sadrži:*
  - 3.1. kancelariju civilnog statusa, gde se vrši akt smrti;*
  - 3.2. broj i datum održavanja akta smrti;*
  - 3.3. mesto i vreme smrti;*
  - 3.4. uzrok smrti, prema lekarnom izveštaju;*
  - 3.5. identitet i lični broj pokojnog, ili potvrdu specijalnog predstavnika za pronađena tela bez identiteta;*
  - 3.6. lični broj, lično ime lekara ili pravnog stručnjaka, koji je izdao izveštaj;*
  - 3.7. lični broj, lično ime deklaranta;*
  - 3.8. broj i datum zapisnika tužioca, koji je ovlašćio akcije za predviđenim slučajevima u ovom zakonu;*

3.9. lično ime zvaničnika civilnog statusa.

Član 47 Deklaracija smrti

1. Deklaracija smrti se vrši od strane bilo kog odraslog člana porodice ili bliske osobe porodici i u njihovom odsustvu ili za lica bez rodbine, od autorizovanog predstavnika u kancelariju civilnog statusa, gde građanin ima prebivalište/boravište ili gde je pronađeno telo.
2. Deklaracije su važne, kada su praćene lekarskim izveštajem.
3. Deklaracija smrti se vrši u roku od trideset (30) dana od dana smrti ili pronalaženje tela u roku od šesdeset (60) dana, kada se smrt desila u inostranstvo.
4. Načelnici bolnica, zatvora, popravnih institucija i drugih institucija su obavezni da obaveštavaju zapisnikom najbližu kancelariju civilnog statusa, u roku od pet (5) dana, za dogođenu smrt u njihovim institucijama.
5. Kada se smrt dogodila na dan odmora i ne može da se obezbedi dozvola za sahranu, odgovorna osoba za pogrebne usluge zahteva dokumente koje dokazuju smrt i sa ovim dokumentima vrši deklaraciju smrti u kancelariji civilnog statusa, na prvi dan rada.
6. Sa deklaracijom smrti, kancelarija civilnog statusa daje i dozvolu za sahranu.
7. Kancelarija civilnog statusa, kada prima obaveštenje o smrti iz stava 4. ovog člana, i za one slučajeve kada se ne pojave rođaci žrtava da bi vršili deklaraciju, vrši se verifikacija od strane lokalnih predstavnika. Ako je smrt potvrđena, onda održava se postupak smrti, na koji trebaju da potpišu, prema slučaju, i predstavnici lokalne samouprave, ili predstavnik službe za sahranu, kao zainteresovana strana.
8. Služba civilnog statusa, kada ima informaciju da su mrtvi ljudi i dalje registrovani u Registar Civilnog Statusa, može da podnese tužbu protiv lica koja su obavezna da podnesu zahtev kako bi potvrdili smrt, nakon upotrebe svih pravnih sredstava u upravnom postupku.
9. Agencija je obavezna da svakog meseca da generiše iz Registra Civilnog Statusa listu građana koji su dostigli starost od sto (100) godina, a za svakog 5-tog sledećeg meseca da distribuirati listu, prema kancelariji civilnog statusa.

Član 48 Sertifikacija pravne činjenice smrti

1. Građanin se smatra mrtvim kada se to potvrđuje lekarskim izveštajem, gde se određuju identitet, vreme, mesto i uzrok njegove smrti.
2. Građanin je proglašen mrtvim i u slučajevima kada osoba i zainteresovani organ izdaju faktičku potvrdu, sudskim putem, prema Zakonu za Parnični Postupak.
3. Kada se telo ne može identifikovati, primećuju se znaci ili se sumnja da ja bila nasilna smrt, izveštaj se izdaje od strane forenzičkog eksperta. U ovim slučajevima, bez obzira na početak krivičnog gonjenja, postupci u civilnom statusu se vrše samo uz dozvolu državnog tužioca.
4. Odluka suda, da proglašiti građanina mrtvom, upisuje se u Registar Civilnog Statusa, u koloni primedbi, bez vršenja akta umrlih.

5. Smrt u inostranstvu se potvrđuje u okviru zemlje gde se dogodila smrt, osim u slučajevima kada se smrt dogodila u teritoriji diplomatskih predstavništva, u vazduhoplovu, brodovima na putovanje, u međunarodnim zonama, za koje se primenjuje ovaj zakon.

Član 49 **Utvrđivanje smrti**

Smrt se utvrđuje od strane nadležnog lekara, gde se desila smrt (lekari, centar porodične medicine, bolnica, emergencija, itd.). Kada se vrši obdukcija tela smrt se potvrđuje od lekara koji je vršio obdukciju. Za smrt uzrokovanu od nasilja ili sumnjivu smrt, kao i za smrt u mestima gde se služe zatvorske kazne, sertifikacija je važna samo kada je izdata od forenzičara i datog naloga od strane suda.

Član 50 **Dozvola za sahranu**

1. Sahrana se može obaviti samo nakon dobijanja dozvole iz kancelarije civilnog statusa.
2. U slučajevima kada se ne može postupiti prema stavu 1. ovog člana, onda treba da se uradi obaveštenje o sahrani u kancelariju civilnog statusa u roku od tri (3) radnih dana.
3. Dokumenti koji potvrđuju smrt u slučaju prijave zahteva za registraciju u osnovni registar su takođe i dokazi iz stava 1 ovog člana.
4. Dozvola za sahranu neće biti izdata bez potvrde lekara koji potvrđuje smrt ili bez sudskog naloga, kako je definisano u Zakonu o forenziji.
5. U slučajevima kada sahrana nije izvršena na mestu gde pokojnik ima osnovni registar i dozvola za sahranu se izdaje od strane lica određena sa ovim zakonom iz drugih kancelarija civilnog statusa, kancelarija koja je izdala dozvolu za sahranu će obavestiti o izdavanu dozvolu kancelariju civilnog statusa, koja ima osnovni registar umrlih.

Član 52 **Registracija smrti građanina Kosova sa prebivalištem van Kosova**

1. Registracija smrti građanina Kosova, koja se dogodila u inostranstvu navede se u osnovni registar gde su oni imali prebivalište na Kosovu.
2. Registracija smrti građana Kosova u inostranstvu se vrši kroz Službe civilnog statusa diplomatskih predstavništva Kosova u toj zemlji, donošenjem ovih dokaza: međunarodnu sertifikaciju o smrti, ili sertifikaciju umrlih izdatu od strane civilnog registra mesta smrti prevedena na Kosovskim zvaničnim jezicima, overena, dokumentacija državljanstva ili prebivališta, sa kojom se potvrđuje prebivalište ili Kosovsko državljanstvo, lična kartu ili pasoš.
3. Ako ne postoje uslovi za registraciju prema stavu 2. ovog člana, onda registracija se vrši direktno u Službi civilne registracije.

POGLAVLJE VIII **NAKNADNA PREREGISTRACIJA I REGISTRACIJA**

Član 54 Naknadna registracija

- 1. U slučajevima kada se rođenje ili smrt ne dogodi u roku od trideset (30) dana, onda registracija je izvršena odlukom kancelarije civilnog statusa o naknadnoj registraciji.*
- 2. Kriterijumi, oblik, način i postupak naknadne registracije je regulisano podzakonskim aktom od Ministra.*
- 3. Odredbe ovog člana primenjuju se i na osobe koja su rođena na teritoriji Republike Kosova i koji ispunjavaju uslove za dobijanje državljanstva prema članu 29. Zakona o državljanstvu i koji nikada nisu registrovani u registrima civilnog statusa.*

Član 55 Ponovna registracija

- 1. Svaka registracija rođenja, smrti i / ili venčanja, koja je ranije registrovana u matične knjige opštine ponovo se registruje ako je podnosilac zahteva u mogućnosti da potvrđuje prethodnu registraciju na osnovu isprava koje su izdate od osnovnog registra civilnog statusa i/ili Centralnog registra civilnog statusa, ili dokumenta koja su izdata od strane Ministarstva Unutrašnjih Poslova, koje sadrže originalnu registraciju i koje su kasnije izgubljene i/ ili uništene.*
- 2. Zahtevi, oblik i način ponovne registracije reguliše se podzakonskim aktom od Ministra.*
- 3. Odredbe ovog člana primenjuju se i na osobe rođene na teritoriji Republike Kosova i koje ispunjavaju uslove za dobijanje državljanstva prema članu 29. Zakona o državljanstvu, i koji su prethodno evidentirani u registrima civilnog statusa.*

POGLAVLJE IX SLUŽBA CIVILNOG STATUSA

Član 56 Priroda i funkcija

Služba civilnog statusa je jedinstvena nacionalna služba. Ova služba, na osnovu ovog zakona, obavlja se kao delegirana funkcija i od strane lokalne samouprave. Ona dopunjuje, ažurira i upravlja Centralnim Registrom za Civilni Status, održava postupke civilnog statusa, izdaje uverenja, u skladu sa definicijama ovog zakona i obavlja druge usluge u skladu sa važećim zakonom.

ADMINISTRATIVNO UPUTSTVO Br. 02/2012 - MUP ZA NAKNADNI UPIS U REGISTRIMA CIVILNOG STANJA

Član 15 Kriteriji za naknadni upis smrti u registar mrtvih

1. Prilikom podnošenja zahteva za naknadni upis smrti u registar mrtvih, treba da se ispune ovi kriteriji:
  - 1.1. smrtovnica izdata od strane zdravstvene institucije, ako se smrt desio u javnu ili privatnu zdravstvenu instituciju;
  - 1.2. izvod rođenja;
  - 1.3. venčani izvod za one koji su bili venčani;
  - 1.4. fotokopija dokumenta identifikovanje ili putnog dokumenta lica za koga se zahteva certifikat;
  - 1.5. svedočenje dva svedoka koji su svojim očima videli smrtnika ili su uradili identifikaciju tela bez neke sumnje da se smrt desio van zdravstvene institucije;
  - 1.6. internacionalna smrtovnica ili ekvivalentna (slična) izdata od strane države gde se smrt dogodila;
  - 1.7. uplatnica koja dokazuje isplatu kazne onako kako je utvrđeno članom 63 Zakona o Civilnom Stanju.

Meritum zahteva

76. Sud na početku podseća da je na osnovu spisa predmeta, sin podnosioca zahteva, odnosno I.F. preminuo u jednoj zdravstvenoj ustanovi u Švedskoj dana 7. juna 2013. godine. Na osnovu spisa predmeta, isti je dana 16. juna 2013. godine prevezen iz Švedske na Kosovo i istog dana sahranjen u Prištini. Takođe, na osnovu istih spisa proizilazi da je u dokumentaciji koju je izdala Švedska u vezi sa ovom smrću, naznačeno lice A.H., a u dokumentaciji Republike Kosovo, lice I.F. Ovo nepodudaranje u relevantnoj dokumentaciji o smrti, onemogućilo je podnosiocu zahteva da upiše svog sina u MKU. On se prvobitno obratio opštini Priština i Agenciji za civilnu registraciju, a potom i redovnim sudovima, čije odluke su dovele do toga da je podnosiocu zahteva odbijen upis smrti sina u MKU.
77. Opština Priština je odbila zahtev podnosioca zahteva za naknadni upis smrti u MKU, i to prvobitno odlukom [br. 01-203-194645] od 16. oktobra 2013. godine. Ova odluka je potvrđena od strane Agencije za civilnu registraciju odlukom [br. 86/013] od 18. novembra 2013. godine. Osnovni sud je presudom [br. 1652/13] od 16. maja 2014. godine poništio ovu poslednje navedenu i vratio predmet na ponovno odlučivanje, navodeći, između ostalog, ali konkretno, da podnesak [br. 09/13] od 8. juna 2013. godine koji je izdala Ambasada Republike Kosovo u Švedskoj nije uzet u obzir prilikom odlučivanja. Osnovni sud ipak nije naložio upis navedene smrti u MKU, već je samo vratio predmet na ponovno odlučivanje.
78. Agencija za civilnu registraciju je odlukom [br. 30/014] od 24. juna 2014. godine ponovo potvrdila svoju prethodnu odluku i ostavila na snazi prvu odluku opštine Priština, odnosno odluku od 16. oktobra 2013. godine, čime je konačno odbila naknadni upis smrti u MKU. Sudski postupci koji su usledili, rezultirali su potvrđivanjem te odluke. Osnovni, Apelacioni i Vrhovni sud su odbili tužbu, žalbu i zahtev za vanredno razmatranje sudske odluke, respektivno, uz obrazloženje da je na osnovu dokumentacije koju je dostavio podnosilac zahteva, naknadni upis smrti njegovog sina, odnosno I.F., u MKU, bio u suprotnosti sa članom 15. Administrativnog uputstva o kriterijumima za naknadni upis smrti u MKU.

79. Podnosilac zahteva tvrdi da su presude redovnih sudova donete uz povredu njegovih osnovnih prava i sloboda zagwarantovanih članovima 24, 31, 53. i 54. Ustava. On navodi da je odbijanje javnih organa da upišu smrt njegovog sina u MKU direktno uticalo na civilni status supruge i sina pokojnog I.F. i traži od Suda da naloži istim organima da izvrše upis navedene smrti u MKU.
80. U kontekstu navoda podnosioca zahteva, Sud pre svega naglašava da član 53. Ustava sam po sebi ne sadrži osnovna prava i slobode, već utvrđuje obavezu javnih organa da ista tumače u saglasnosti sa sudskom praksom ESLJP-a. Sud će prilikom razmatranja navoda podnosioca zahteva primeniti istu. Što se tiče ostalih navoda o povredama prava i sloboda podnosioca zahteva, odnosno onih koja su zagarrantovana članovima 24, 31. i 54. Ustava, Sud podseća na to da podnosilac zahteva naglašava da je odbijanje javnih organa da upišu njegovog sina u MKU pogodilo civilni status supruge i sina pokojnog, u suprotnosti sa Ustavom i EKLJP. U vezi sa ovim navodima, Sud smatra da suština navoda podnosioca zahteva uključuje aspekte prava podnosioca zahteva na (i) privatni život koje je zagarrantovano stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP i (ii) sudsku zaštitu prava i delotvorni pravni lek, koje je zagarrantovano članom 54. Ustava i članom 13. EKLJP.
81. U aspektu ispitivanja navoda podnosioca zahteva u okviru delokruga člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP, Sud, pozivajući se na sudsku praksu ESLJP-a, naglašava da on nije uslovljen karakterizacijom povreda koje navodi podnosilac zahteva. U duhu načela *juria novit curia*, Sud je sam zadužen za karakterizaciju ustavnih pitanja koja može sadržavati određeni slučaj, i može svojevolejno razmatrati relevantne žalbe, oslanjajući se na odredbe ili stavove na koje se stranke nisu izričito pozivale. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, žalbu karakterišu činjenice koje ona sadrži, a ne samo zakonski osnov i argumenti na koje su se stranke izričito pozvale (vidi, *mutatis mutandis*, predmet ESLJP-a *Talpis protiv Italije*, presuda od 18. septembra 2017. godine, stav 77 i tu navedene reference). Shodno tome, Sud će u nastavku teksta ispitati navode podnosioca zahteva sa stanovišta prava zagarrantovanih stavom 1. člana 36. i članom 54. Ustava, kao i članovima 8. i 13. EKLJP, respektivno.
82. U tom pogledu, a radi ispitivanja suštine navoda podnosioca zahteva o poštovanju privatnog života, Sud će prvo izložiti: (I) opšta načela člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP u meri u kojoj su relevantna u okolnostima konkretnog slučaja, kako bi se procenila primenljivost ovih članova; da bi nastavio sa primenom ovih opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja, i (II) opšta načela člana 54. Ustava i člana 13. EKLJP, u meri u kojoj su relevantna u okolnostima konkretnog slučaja, kako bi se procenila primenljivost ovih članova, da bi nastavio sa primenom ovih opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja.

I. Opšta načela koja se odnose na pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života i njihova primena na okolnosti konkretnog slučaja

Opšta načela

83. Sud na početku naglašava da iako područje primene člana 36. Ustava i člana 8. EKLJP nije neograničeno, ESLJP je široko odredio područje primene člana 8. EKLJP, uključujući i slučajeve kada određeno pravo nije konkretno navedeno u ovom članu (vidi Vodič kroz član 8. EKLJP od 31. decembra 2019. godine, Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života; Deo A. Područje primene člana 8, tačka 2). Glavna svrha člana 8. EKLJP, prema sudskoj praksi ESLJP-a, jeste da zaštiti pojedince od proizvoljnog “mešanja” u njihov (i) privatni život; (ii) porodični život, (iii) dom ili (iv) prepisku (vidi, u ovom kontekstu, između ostalog, predmete ESLJP-a *P. i S. protiv Poljske*, presuda od 30. oktobra 2012. godine, stav 94, i *Nunez protiv Norveške*, presuda od 28. juna 2011. godine, stav 68). Naravno, neka pitanja mogu pogađati više od jednog interesa zaštićenih gore navedenim članovima (vidi Vodič ESLJP-a kroz član 8. EKLJP, Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, Deo I. Struktura člana 8, tačka 1). Ova prava, na osnovu sistema EKLJP i relevantne sudske prakse ESLJP-a, osiguravaju se putem (i) negativnih obaveza, odnosno obaveze države da se ne “meša” u privatni i porodični život i putem (ii) pozitivnih obaveza, odnosno obaveze države da osigura da se ova prava delotvorno uživaju.
84. Tačnije, uprkos tome što ESLJP naglašava da je glavna svrha člana 8. EKLJP da pruži zaštitu od proizvoljnog “mešanja” u privatni i porodični život, dom i prepisku od strane javnog organa, što je obaveza klasične negativne vrste, države članice takođe imaju i pozitivne obaveze da osiguraju da se prava iz člana 8. EKLJP poštuju čak i između privatnih stranaka (vidi, u ovom kontekstu i između ostalog, predmet ESLJP-a *Bărbulescu protiv Rumunije*, presuda od 5. septembra 2017. godine, stavovi 108-111). Ove pozitivne obaveze mogu uključivati usvajanje potrebnih mera čiji je cilj da se osigura poštovanje privatnog života, uključujući i osiguranje zakonskog okvira koji štiti prava pojedinaca, i kada je primenljivo, i utvrđivanje sprovođenja posebnih mera, uključujući i one koje se odnose na delotvorno poštovanje fizičkog i psihičkog integriteta podnosilaca u pitanju (vidi, na primer, predmet ESLJP-a, *Evans protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. aprila 2007. godine, stav 75 i tu korišćene reference i predmet *R.R. protiv Poljske*, presuda od 26. maja 2011. godine, stavovi 184 i 185 i tu korišćene reference).
85. U svakom predmetu pred ESLJP-om, a koji sadrži navode koji se odnose na član 8. EKLJP, ESLJP, nakon što proceni i utvrdi primenljivost člana 8. EKLJP na okolnosti predmeta u pitanju, ocenjuje da li njegovo stanovište prilikom razmatranja predmeta u pitanju treba da bude sa aspekta negativne ili pozitivne obaveze države. Iako je sam ESLJP naglasio da razlika između ova dva aspekta nije uvek jasna, sudska praksa ESLJP-a iznosi na videlo pojedina pravila na koja se ESLJP oslanja prilikom određivanja ovog stanovišta (vidi Vodič kroz član 8. EKLJP, Deo I. Struktura člana 8, tačka B). U principu, važno je oceniti da li je država postupila, odnosno da li se “mešala” ili je država propustila da postupi, tačnije, da li je dotična država propustila da putem svog pravnog ili upravnog sistema osigura pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života u okolnostima ovog slučaja (vidi, predmet ESLJP-a *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 7. jula 1989. godine, stav 41).
86. U slučaju kada ESLJP oceni da predmet u pitanju sadrži aspekte negativnih obaveza, ESLJP prvo ocenjuje da li u njegovim okolnostima postoji “mešanje” u prava koja su zagarantovana članom 8. EKLJP, i u slučaju potvrđne ocene,

ESLJP dalje ocenjuje da li je ovo “*mešanje*”, (i) preduzeto u skladu sa zakonom, odnosno da li je isto “*propisano zakonom*”; (ii) da li sledi legitimni cilj, odnosno one ciljeve koji su utvrđeni stavom 2. člana 8. EKLJP; i (iii) da li je “*neophodno u demokratskom društvu*” (za detaljnije objašnjenje u vezi sa ova tri kriterijuma, vidi Vodič kroz član 8. EKLJP, Deo I. Struktura člana 8, tačke C, D i E).

87. S druge strane, u slučaju kada ESLJP oceni da predmet u pitanju sadrži aspekte pozitivnih obaveza, on mora uzeti u obzir da li važnost interesa podnosioca u pitanju zahteva nametanje pozitivne obaveze države, npr. da država učini nešto ili preduzme neku određenu radnju tako da dotični podnosilac može da uživa svoje pravo zagarantovano članom 8. EKLJP. U tom aspektu, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, postoji nekoliko važnih faktora koji se moraju oceniti, odnosno oni koji se odnose na dotičnog podnosioca, i oni koji se odnose na ulogu dotične države. Što se tiče prvog, značajno je oceniti važnost interesa podnosioca u pitanju i da li su isti povezani sa “*osnovnim vrednostima*” ili “*bitnim aspektima*” njegovog/njenog privatnog života, dok je što se tiče drugog, važno oceniti da li je navodna obaveza države “*uska i precizna*” ili “*široka i neodređena*” i koji je teret koji će obaveza nametnuti dotičnoj državi (vidi Vodič kroz član 8. EKLJP, Deo I. Struktura člana 8, B. tačka 5; vidi, takođe, predmet ESLJP-a *Hämäläinen protiv Finske*, presuda od 16. jula 2014. godine, stav 66 i tu navedene reference).
88. Pored rečenog, u oba slučaja, pažnju treba obratiti na sledeća tri pitanja (i) pravičnoj ravnoteži koju je potrebno uspostaviti između suprotstavljenih interesa pojedinca i zajednice kao celine (vidi predmete ESLJP-a *Dickson protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 4. decembra 2007. godine, stav 70; *Evans protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 75; *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 40; *Hamalainen protiv Finske*, citiran u tekstu iznad, stav 65; i *Odievre protiv Francuske*, presuda od 13. februara 2003. godine, stav 40, i reference korišćene u njima). U tom pogledu, ESLJP je takođe naglasio da pri uspostavljanju ove ravnoteže, u slučaju pozitivnih obaveza države, legitimni ciljevi pomenuti u drugom stavu člana 8. EKLJP mogu imati određenu relevantnost, uprkos tome što se ovaj stav odnosi samo na legitimne ciljeve u kontekstu “*mešanja*” u pravo koje je zaštićeno prvim stavom istog člana, odnosno negativne obaveze države (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 42); (ii) cilju EKLJP da garantuje prava koja nisu “*teoretska ili iluzorna*”, već prava koja su “*praktična i delotvorna*” (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *R.R. protiv Poljske*, citiran u tekstu iznad, stav 191 i tu korišćene reference); i (iii) pravilnom procesu donošenja odluka koji sadrži garancije koje su potrebne za poštovanje interesa pojedinca zaštićenih članom 8. EKLJP, uprkos činjenici da član 8. ne sadrži izričite proceduralne zahteve (vidi, u ovom pogledu, i između ostalog, predmete ESLJP-a *Buckley protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 29. septembra 1996. godine, stav 76; *Tanda Muzinga protiv Francuske*, presuda od 10. jula 2014. godine, stav 68; i *M.S. protiv Ukrajine*, presuda od 11. jula 2017. godine, stav 70).
89. Na kraju, takođe treba naglasiti da države uživaju “*određenu slobodu procene*” za utvrđivanje čijeg obima je potrebno uzeti u obzir izvestan broj faktora. Na primer, kada je u pitanju neki važan aspekt postojanja i identiteta pojedinca, dozvoljena sloboda procene koja je data državi je ograničenija (vidi, na primer, predmete ESLJP-a *X i Y protiv Holandije*, presuda od 26. marta 1985. godine,

stavovi 24 i 27; *Christine Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 11. jula 2002. godine, stav 90, i *Pretty protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 29. aprila 2002. godine, stav 70-71). Međutim, u slučajevima kada u državama članicama Saveta Evrope ne postoji konsenzus ni o relevantnoj važnosti interesa u pitanju niti o najboljem načinu zaštite tog interesa, posebno ako se u predmetu otvaraju osetljiva moralna ili etička pitanja, sloboda procene će biti šira (vidi predmete ESLJP-a *X, Y i Z protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 22. aprila 1997. godine, stav 44; *Frette protiv Francuske*, presuda od 26. februara 2002. godine, stav 41, i *Christine Goodwin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 85).

Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

90. U nastavku, Sud će na osnovu gore navedenih načela koja se odnose na član 8. EKLJP, ispitati navode podnosioca zahteva, na taj način što će na ovu ocenu primeniti relevantnu sudsku praksu ESLJP-a. Sud će shodno tome prvo ispitati pitanje primenljivosti člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP u odnosu na konkretna pitanja u ovom slučaju, odnosno, odbijanje zahteva podnosioca zahteva za upis njegovog pokojnog sina I.F. u MKU od strane javnih organa u Republici Kosovo. Nakon utvrđivanja primenljivosti relevantnih članova Ustava i EKLJP, Sud će dalje razmotriti i utvrditi da li zahtev treba razmatrati sa stanovišta negativne ili pozitivne obaveze Republike Kosovo. U slučaju da isti treba razmotriti sa stanovišta negativne obaveze, on će oceniti da li je postojalo “mešanje” u prava podnosioca zahteva i da li je takvo “mešanje”: (i) bilo “u skladu sa zakonom” ili “propisano zakonom”; (ii) “težilo legitimnom cilju”; i (iii) “bilo neophodno u demokratskom društvu”. S druge strane, u slučaju da se konkretno pitanje mora razmotriti sa stanovišta pozitivne obaveze, Sud će ispitati da li je država u okolnostima konkretnog slučaja imala obavezu da preduzme mere kojima bi se osiguralo delotvorno ostvarivanje prava podnosioca zahteva na privatni život, koje je zagarantovano stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP.

(i) Primenljivost člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP na okolnosti konkretnog slučaja

91. U ovom kontekstu, Sud na početku naglašava da je pravo na privatni život sadržano u (i) stavu 1. člana 36. Ustava, koji izričito propisuje da: “*Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog života [...]*”; i, kao što je prethodno navedeno u (ii) stavu 1. člana 8. EKLJP, koji izričito propisuje da “*Svako ima pravo na poštovanje svog privatnog [...] života [...]*”.

92. Sudska praksa ESLJP-a u tumačenje ovog prava uključuje i fizički, psihički i moralni integritet osobe (vidi Vodič kroz član 8. EKLJP; Deo II. Privatni život; B. Fizički, psihički i moralni integritet). U okviru ovog prava, sudska praksa ESLJP-a obuhvata i slučajeve koji se odnose na pitanja smrti, uključujući i način smrti, ali i one koji su povezani sa sahranom, koja pitanja su pred ESLJP-om uglavnom pokretali srodnici pokojnih. Tačnije, kategorija privatnog života iz člana 8. EKLJP obuhvata sudsku praksu ESLJP-a, kako u pogledu pitanja prekida života, tako i ona koja se odnose na sahranu. Sudska praksa koja se odnosi na prvo se uglavnom sastoji od slučajeva koji se odnose na pravo na odlučivanje o načinu smrti lica (vidi predmete ESLJP-a *Pretty protiv*

Ujedinjenog Kraljevstva, citiran u tekstu iznad, stav 67; *Haas protiv Švajcarske*, presuda od 20. januara 2011. godine, stav 51; *Koch protiv Nemačke*, presuda od 19. jula 2012. godine, stav 52, i *Gard i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, odluka od 27. juna 2017. godine, stavovi 118-124). S druge strane, sudska praksa koja se odnosi na drugo, odnosno na pitanja sahrane, uglavnom se tiče slučajeva koji su povezani sa načinom postupanja sa telom pokojnog srodnika, kao i na mogućnost prisustvovanja sahrani i iskazivanja poštovanja na grobu srodnika (vidi predmete ESLJP-a *Solska i Rybicka protiv Poljske*, presuda od 20. septembra 2018. godine, stavovi 106-108; i *Hadri-Vionnet protiv Švajcarske*, presuda od 14. februara 2008. godine, stavovi 51-52).

93. Sud naglašava činjenicu da se slučaj podnosioca zahteva razlikuje od predmeta ESLJP-a koji su rešeni u ovom kontekstu jer ne uključuje direktno pitanje koje je povezano sa načinom sahrane pokojnog I.F. Sud podseća da je na osnovu spisa predmeta pokojni I.F. sahranjen dana 16. juna 2013. godine i da se navodi podnosioca zahteva ne odnose na način njegove sahrane, već na činjenicu da je država, odnosno da su javni organi u Republici Kosovo, odbili da upišu pokojnog kao umrlog u MKU.
94. Međutim, Sud primećuje da je neupisivanje pokojnog u MKU direktno povezano sa smrću pokojnog, a samim tim i sa psihičkim i moralnim integritetom njegove porodice, a uz to i sa civilnim statusom njegove supruge i sina kao rezultat njegove smrti. Porodici podnosioca zahteva je onemogućeno da dovrši psihološki proces smrti sina u formalnom i pravnom smislu jer on u civilnim registrima države figuriše kao živ.
95. U tom kontekstu, Sud mora utvrditi da okolnosti podnosioca zahteva spadaju u delokrug prava na privatni život i, samim tim, da su stav 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP primenljivi na okolnosti konkretnog slučaja. Kao rezultat toga, Sud će u nastavku oceniti da li je odbijanje zahteva podnosioca za upis smrti njegovog sina I.F. u MKU od strane javnih organa, i to prvo od strane Agencije za civilnu registraciju, a potom i od strane redovnih sudova, u skladu ili ne sa pravima zagarantovanim gore navedenim članovima. Shodno tome, i kao što je prethodno objašnjeno, Sud prethodno mora da oceni da li se okolnosti konkretnog slučaja moraju oceniti sa stanovišta negativne ili pozitivne obaveze Republike Kosovo.
  - (ii) *Priroda obaveze države - da li slučaj uključuje "mešanje" ili pozitivnu obavezu*
96. Kao što je napred navedeno, nakon procene o primenljivosti člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP, Sud, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, treba da utvrdi da li se zahtev i navodi podnosioca zahteva moraju razmotriti sa stanovišta negativnih ili pozitivnih obaveza države. Iako, kao što je naglasio i sam ESLJP, razlika između ove dve kategorije obaveza nije uvek izričita, prva kategorija se u principu odnosi na obavezu države da se ne meša u osnovna prava i slobode, dok se druga kategorija odnosi na obavezu države da preduzme mere kojima se osigurava garantovanje prava dotičnog podnosioca na privatni život.
97. Sud podseća da je u okolnostima konkretnog slučaja, zahtev podnosioca zahteva za naknadni upis smrti njegovog sina u MKU odbijen od strane opštine Priština,

a to odbijanje je potvrdila i Agencija za civilnu registraciju. Agencija za civilnu registraciju je potvrdila istu odluku i nakon prvobitne presude Osnovnog suda u Prištini, odnosno presude [br. 1652/13] od 16. maja 2014. godine. Odluka Agencije za civilnu registraciju je ponovo osporena pred redovnim sudovima, koji su, kao što je prethodno navedeno, potvrdili istu, odbijajući konačno naknadni upis pokojnog u MKU. Kao rezultat toga, od pokretanja relevantnih postupaka, odnosno od prvog zahteva podnosioca zahteva za naknadni upis sina u MKU iz oktobra 2013. godine pa do osporene odluke Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine, proteklo je pet (5) godina u toku kojih pokojni I.F. nije upisan u MKU, zbog čega je ostao narušen psihološki i moralni integritet njegove porodice i nerešen civilni status njegove supruge i sina.

98. U takvim okolnostima, Sud smatra da se javni organi, odbijajući zahtev podnosioca zahteva za upis njegovog pokojnog sina u MKU, nisu nužno “*umešali*” u pravo podnosioca zahteva na privatni život, već da su isti propustili da postupe. Tačnije, sprovedeni postupci upravnog i sudskog sistema nisu rezultirali ostvarivanjem prava podnosioca zahteva na poštovanje njegovog privatnog života (vidi, za sličan nalaz, i pored razlike u činjeničnim okolnostima, predmet ESLJP-a, *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 41). Shodno tome, Sud smatra da okolnosti konkretnog slučaja zahtevaju ocenu sa stanovišta pozitivnih obaveza države, odnosno da li je država imala obavezu da preduzme mere kojima bi se osiguralo delotvorno ostvarivanje prava podnosioca zahteva na privatni život, zagarantovanog stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP.
99. Da bi utvrdio da li su javni organi preduzeli sve potrebne radnje, odnosno da li su postupili u skladu sa svojim pozitivnim obavezama poštovanja privatnog života podnosioca zahteva, na osnovu sudske prakse ESLJP-a i kao što je prethodno objašnjeno, Sud u nastavku mora da analizira pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa pojedinca i zajednice u celini, odnosno privatnih i javnih interesa. Pri utvrđivanju ove ravnoteže, mora se uzeti u obzir (i) važnost interesa podnosioca zahteva, odnosno važnost upisa njegovog pokojnog sina u MKU i regulisanja statusa supruge i sina pokojnog i da li je ovo pitanje povezano sa “*osnovnim vrednostima*” ili “*bitnim aspektima*” njegovog privatnog života i (ii) prirodu obaveze javnih organa, odnosno da li je navodna obaveza države “*uska i precizna*” ili “*široka i neodređena*” i teret koji će odgovarajuća obaveza nametnuti državi. Prilikom ove ocene treba takođe uzeti u obzir da li je proces donošenja odluka o pravima podnosioca zahteva na privatni život bio pravilan i da li je rezultirao ostvarenjem “*praktičnih i delotvornih*” prava za podnosioca zahteva, a ne jednostavno “*teoretskih ili iluzornih*”, jer takav rezultat ne bio u saglasnosti ni sa Ustavom niti sa EKLJP. Sud će u nastavku razraditi da li je u okolnostima konkretnog slučaja postignuta potrebna ravnoteža za zaštitu interesa podnosioca zahteva na poštovanje njegovog prava na privatni život.
- (iii) *Ravnoteža između suprotstavljenih interesa - pravo podnosioca zahteva na poštovanje privatnog života i obaveze države*
100. Na osnovu gore navedenih načela koja su relevantna za utvrđivanje pravične ravnoteže između suprotstavljenih interesa pojedinca i zajednice kao celine, Sud

prvo naglašava važnost interesa podnosioca zahteva, odnosno važnost upisa njegovog pokojnog sina u MKU.

101. U tom smislu, Sud prvo naglašava da u okolnostima konkretnog slučaja nije sporno (i) da je I.F. umro u Švedskoj dana 7. juna 2013. godine; (ii) da je njegova smrt potvrđena podneskom [br. 09/13] od 8. juna 2013. godine koji je izdala Ambasada Republike Kosovo u Švedskoj, a kojim su “*relevantne vlasti Republike Kosovo obaveštene o njegovoj smrti*” i potvrđeno da “*nije bilo nikakvih smetnji za njegovu repatrijaciju u Republici Kosovo*”; i (iii) da je isti sahranjen dana 16. juna 2013. godine u Prištini. Njegovu smrt nije osporio nijedan od javnih organa u Republici Kosovo. Međutim, isti organi su odbili upis državljanina I.F. kao umrlog u MKU, s obzirom na to da ne postoji lekarski izveštaj na ime I.F. koji potvrđuje njegovu smrt, kao zahtev za upis umrlog lica u MKU koji je utvrđen Zakonom o civilnom statusu i relevantnim Administrativnim uputstvom.
102. Sud takođe naglašava da nije sporno da je upis smrti pokojnog I.F. u MKU od velike važnosti za podnosioca zahteva i njegovu porodicu. Sud je već priznao njegov status žrtve, naglašavajući činjenicu da je (i) nemogućnost upisa njegovog sina kao umrlog u MKU i posle sedam (7) godina od njegove smrti imala za posledicu stalnu patnju njegove porodice usled narušavanja psihičkog i moralnog integriteta kao jednog od aspekata zaštićenih u okviru prava na privatni život, koje je zagarantovano stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP; i (ii) da nerešeni civilni status supruge i sina pokojnika ostaje talac odbijanja upisa I.F. kao umrlog u MKU. Tačnije, I.F. u civilnim registrima figurira kao živ, čime se njegovoj supruzi i maloletnom sinu onemogućava regulisanje njihovog civilnog statusa. Odbijanje javnih organa da upišu pokojnog I.F. u MKU, onemogućava regulisanje ovog civilnog statusa, pogađajući, između ostalog, mogućnost kretanja njegovog maloletnog sina izvan države Kosovo, samo sa svojom majkom, s obzirom na to da njegov otac, u civilnim registrima, figurira kao da je živ. Prema tome, okolnosti slučaja odražavaju veliku važnost upisa smrti pokojnog I.F. u MKU za podnosioca zahteva i njegovu porodicu. Ove okolnosti nesumnjivo sadrže “*bitne aspekte*” za ostvarivanje prava na privatni život, koje je zagarantovano stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP (vidi, u ovom kontekstu, i pored razlike u činjeničnim okolnostima slučaja, ocenu ESLJP-a u slučaju *Dickson protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 72).
103. Kao što je prethodno objašnjeno, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, važnost pitanja koja su sadržana u određenom slučaju, mora se izbalansirati i uravnotežiti sa obavezama države. U tom pogledu, , prvobitno je veoma važno oceniti (i) da li je navodna obaveza države “*uska i precizna*” ili “*široka i neodređena*”; i (ii) koji je teret koji će odgovarajuća obaveza nametnuti državi. Sud u ovom kontekstu naglašava da u okolnostima konkretnog slučaja, zahtev podnosioca zahteva predstavlja upis njegovog pokojnog sina u MKU. Ovaj zahtev je u odnosu na obavezu države u kontekstu njegovog prava na privatni život (i) zapravo “*uzak i precizan*” a ne “*širok i neodređen*”; i (ii) zahtev podnosioca zahteva za radnje koje treba da preduzme država, ne predstavlja nesrazmerni teret za državu. Ova dva nalaza Suda zasnovana su na razmatranju sličnih slučajeva koji proističu iz sudske prakse ESLJP i u kojima je, između ostalog, razmotrena priroda navoda i tereta koji isti nameću državi. Na primer, za razliku

od okolnosti konkretnog slučaja, u predmetu *Botta protiv Italije*, ESLJP je utvrdio da su navodi dotičnog podnosioca o pristupu potrebnim sredstvima za osobe sa invaliditetom tokom njegovog odmora u odmaralištu koje je bilo udaljeno od njegovog mesta boravka, bili toliko “široke i neodređene” prirode da nisu mogli rezultirati neposrednom vezom između mera koje je država bila pozvana da preduzme kako bi osigurala zahteve za privatni život dotičnog podnosioca (vidi, predmet *Botta protiv Italije*, presuda od 24. februara 1998. godine, a posebno njen stav 35 za relevantni nalaz ESLJP-a). S druge strane, takođe za razliku od okolnosti konkretnog slučaja, u slučaju *Rees protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, ESLJP je utvrdio da bi realizacija zahteva dotičnog podnosioca zahtevala veoma bitne promene u načinu na koji se upravlja registrima rođenih sa posledicama upravne prirode i za ostatak stanovništva, prema tome, zahtev dotičnog podnosioca bi nametnuo nesrazmerne obaveze državi, i prekoračilo potrebnu ravnotežu interesa podnosioca zahteva i interesa drugih, navodeći da se opseg garancija iz člana 8. EKLJP ne može prostirati tako daleko (vidi, predmet *Rees protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 17. oktobra 1986. godine, a posebno njen stav 43 za relevantni nalaz ESLJP-a).

104. Stoga, i na osnovu gornjih objašnjenja, Sud mora da utvrdi da su aspekti koji su uključeni u okolnostima konkretnog slučaja od velike važnosti za podnosioca zahteva i da su isti “uski i precizni” i kao takvi, ne opterećuju državu nesrazmernim obavezama. Pored rečenog, i u ovom kontekstu, Sud u nastavku takođe mora da oceni da li su radnje koje su preduzeli javni organi, odnosno Agencija za civilnu registraciju i redovni sudovi, u saglasnosti sa obavezama države da poštuje privatni život podnosioca zahteva i da li su isti garantovali pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa podnosioca zahteva i zajednice kao celine.
105. S tim u vezi, i na početku, Sud podseća da su opština Priština, Agencija za civilnu registraciju i redovni sudovi, odbili upis pokojnog I.F. u MKU, s obrazloženjem da ne postoji lekarski izveštaj koji potvrđuje smrt I.F. i da je izveštaj koji su izdale švedski zdravstveni organi na ime A.H. a ne I.F. U tom pogledu, Sud naglašava da nije sporno (i) da izveštaj zdravstvene ustanove, odnosno zdravstvene ustanove u Švedskoj, konstatuje smrt lica A.H. a ne I.F.; (ii) da je dokumentacija Republike Kosovo za pokojnog na ime I.F., na čije ime, kako se ispostavlja, ne postoji nijedan lekarski izveštaj koji konstatuje njegovu smrt; i (iii) pored toga, takođe je tačno da je podnosilac zahteva, kako pred redovnim sudovima, tako i na javnoj raspravi, propustio da objasni vezu svog sina I.F. sa licem A.H., koje, prema navodima podnosioca zahteva predstavlja “izmišljeno” ime i da je moglo biti izmišljeno zbog postupka traženja azila.
106. Sud u tom smislu dalje naglašava da je upis akta smrti regulisan Poglavljem VII o registraciji akta umrlih Zakona o civilnom statusu. Na osnovu stava 3. člana 47. (Deklaracija smrti) ovog zakona, deklaracija smrti se vrši u roku od trideset (30) dana od dana smrti ili pronalaza tela i u roku od šezdeset (60) dana kada se smrt desila u inostranstvu. Kada se smrti prijave po isteku roka, one se kvalifikuju u kategoriju naknadnih upisa regulisanih članom 54. (Naknadna registracija) u okviru Poglavlja VIII o naknadnoj registraciji i ponovnoj registraciji gore navedenog Zakona. Na osnovu stava 2. ovog člana, kriterijumi, oblik, način i postupak naknadne registracije regulišu se podzakonskim aktom koji donosi nadležno ministarstvo. Ovaj podzakonski akt je, u okolnostima

konkretnog slučaja, navedeno Administrativno uputstvo, koje u svom članu 15. utvrđuje kriterijume za naknadni upis smrti u matičnu knjigu umrlih, koji obuhvataju: (i) smrtnovicu izdatu od strane zdravstvene institucije, ako se smrt desila u javnoj ili privatnoj zdravstvenoj instituciji; (ii) izvod rođenja; (iii) venčani izvod za one koji su venčani; (iv) fotokopiju dokumenta identifikovanja ili putnog dokumenta lica za koga se zahteva sertifikat; (v) svedočenje dva svedoka koji su svojim očima videli smrtnika ili su uradili identifikaciju tela bez neke sumnje ako se smrt desila van zdravstvene institucije; (vi) internacionalnu smrtnovicu ili ekvivalentan dokument izdat od strane države gde se smrt dogodila i (vii) uplatnicu koja dokazuje uplatu kazne utvrđene u ovom Uputstvu.

107. U okolnostima konkretnog slučaja i kao što je utvrđeno i u obrazloženju redovnih sudova, dokumentacija koja se zahteva tačkom 1.1 i 1.6 člana 15. Administrativnog uputstva se ne podudara i u suprotnosti je sa onom koja je utvrđena tačkama 1.2, 1.3 i 1.4 istog Uputstva. Konkretnije, potvrda o smrti od zdravstvene ustanove ne podudara se sa izvodom iz matične knjige rođenih, izvodom iz matične knjige venčanih i identifikacionom ispravom lica I.F.
108. Sud podseća da, na osnovu i gore navedenih razjašnjenja, Agencija za civilnu registraciju i redovni sudovi su argumentovali da bi upis pokojnog I.F. u MKU bio u suprotnosti sa članom 15. Administrativnog uputstva koji se odnosi na naknadni upis smrti i relevantnim odredbama Zakona o civilnom statusu jer se dokumentacija o smrti koju je izdala zdravstvena ustanova, odnosno švedska zdravstvena ustanova, ne podudara sa dokumentacijom koju je izdala Republika Kosovo.
109. Sud podseća na obrazloženje osporene odluke, odnosno presude [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine, koje, u ovom pogledu, navodi sledeće:

“Ovaj sud je tokom procene utvrdio da je drugostepeni sud pravično utvrdio da dokumentacija koja je priložena zahtevu za upis smrti I.F. u MKU, se ne poklapa sa dokumentacijom izdatom u R. Kosova. Sve ovo iz činjenice da dokumenti na osnovi kojih se traži upis smrti a koji su izdati od Švedskih autoriteta, utvrđeno je da su svi u ime A.H., dok upis smrti se tražilo izvršiti u ime I.F. Ovaj sud je procenio da tvrdnje tužioca da je reč o istoj osobi pošto je pokojni I.F. živeo u Švedskoj i tamo se dogodila smrt, ali kao takve, ove tvrdnje se ne mogu odobriti kao osnovane kako bi se upisala smrt u MKU, pošto su u suprotnosti sa članom 15. AU 02/2012, koje jasno određuje kriterijume koja se moraju ispunjavati od zahtevaoca”.

110. Pored rečenog, i pošto nije sporno da postojanje lekarskog izveštaja o naknadnoj registraciji smrti u MKU predstavlja kriterijum i zahtev relevantnog Administrativnog uputstva, Sud naglašava da krajnje formalno tumačenje i primena važećeg zakona na okolnosti konkretnog slučaja, ne uzimajući u obzir posebne okolnosti podnosioca zahteva i posledice odbijanja upisa njegovog pokojnog sina u MKU, javni organi, uključujući i redovne sudove, nisu pokazali “dužnu pažnju” da poštuju privatni i porodični život podnosioca zahteva, zagarantovanu članom 8. EKLJP i sudskom praksom ESLJP.

111. Ovaj nalaz je pre svega zato što je osim za Ustavni sud, koji na osnovu člana 112. [Osnovna načela] Poglavlja VIII [Ustavni sud] Ustava predstavlja konačnu vlast u Republici Kosovo za tumačenje Ustava, takođe ustavna obaveza i upravnih organa i redovnih sudova da tvrdnje o povredi osnovnih prava i sloboda ocenjuju i tumače zasnovano na osnovnim pravima i slobodama zagarantovanim Ustavom. Ova obaveza proističe iz člana 21. [Opšta načela] Poglavlja II [Prava i osnovne slobode] Ustava, prema kojem, između ostalog, ljudska prava i slobode “*čine osnov pravnog reda Republike Kosovo*”.
112. U okvir ovih osnovnih prava i sloboda spadaju i ona prava i slobode koja su zagarantovana međunarodnim sporazumima i instrumentima sadržanim u članu 22. Ustava. Sud podseća da međunarodni sporazumi i instrumenti koji su zagarantovani članom 22. [Direktna primena međunarodnih sporazuma i instrumenata] Ustava, obuhvataju i EKLJP. Sud, takođe, podseća da su sva osnovna prava i slobode koja su zagarantovana međunarodnim sporazumima i instrumentima (i) zagarantovana i Ustavom; (ii) direktno se primenjuju u Republici Kosovo i (iii) imaju premoć, u slučaju konflikta, nad zakonskim odredbama i drugim aktima javnih institucija. Sud dalje naglašava da su tumačenje ovih osnovnih prava i sloboda, svi upravni organi, redovni sudovi i Ustavni sud dužni da vrše u skladu sa sudskim odlukama ESLJP-a. Takva obaveza proističe iz člana 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava Republike Kosovo u kojem je izričito utvrđeno: “*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*”.
113. U ovom kontekstu, Sud naglašava da je već jasno da relevantna sudska praksa ESLJP-a zahteva da se prilikom ocene navoda koji se odnose na pravo na privatni život, zagarantovano stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP, (i) moraju uzeti u obzir okolnosti podnosioca zahteva i važnost njegovih navoda o delotvornom poštovanju njegovog privatnog života; i (ii) da proces donošenja odluke o istim navodima mora biti u celosti pravičan i rezultirati ostvarivanjem “*praktičnih i delotvornih*” prava za podnosioca zahteva, a ne samo “*teoretskih i iluzornih*” prava, jer takav rezultat ne bi bio u saglasnosti ni sa Ustavom, niti sa EKLJP.
114. U okolnostima konkretnog slučaja i u suprotnosti sa ovim načelima, Sud naglašava da osim krajnje formalnog tumačenja i primene važećeg zakona, javni organi nisu uzeti u obzir ni posebne okolnosti podnosioca zahteva, niti posledice svog donošenja odluka o pravu na privatni i porodični život podnosioca zahteva. To stoga što, uprkos činjenici da nije sporno da u okolnostima konkretnog slučaja ne postoji lekarski izveštaj na ime I.F., nije takođe sporno ni da je I.F. umro, i da to što on nije upisan kao takav u MKU ima teške posledice po suprugu i maloletnog sina pokojnog I.F. ostavljajući njih sa nerešenim civilnim statusom i takođe bez ikakve mogućnosti da reši isti u budućnosti.
115. Pored toga, uprkos obavezama sadržanim u stavu 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP i relevantnoj sudskoj praksi ESLJP-a, javni organi, uključujući i redovne sudove, prilikom ograničavanja prava podnosioca zahteva zagarantovanih gore navedenim članovima, nisu preduzeli nikakvu analizu u vezi sa pravičnom ravnotežom koja se mora postići između suprotstavljenih interesa pojedinca i zajednice kao celine i, osim toga, nisu uvrstili u svoje odluke

nijedno jedino obrazloženje u vezi sa legitimnim ciljevima na osnovu kojih se mogu ograničiti prava na privatni i porodični život. Sud podseća da u smislu ocene ostvarivanja ovih prava sa stanovišta pozitivnih obaveza države, legitimni ciljevi na osnovu kojih se mogu ograničiti odgovarajuća prava i slobode, koje su utvrđene u stavu 2. člana 8. EKLJP, nisu odlučujući jer se isti u principu odnose na obavezu “*nemešanja*”, međutim isti, takođe treba da se uzmu u obzir jer na osnovu sudske prakse ESLJP-a, imaju određenu relevantnost i u kontekstu ocene pozitivnih obaveza države.

116. U okolnostima konkretnog slučaja, javni organi Republike Kosovo, Agencija za civilnu registraciju i redovni sudovi, respektivno, uprkos (i) direktnoj primeni EKLJP u Republici Kosovo i njenoj premoći, u slučaju konflikta, nad zakonskim odredbama i drugim aktima javnih organa, kao što je utvrđeno u članu 22. Ustava, i (ii) obavezi da se osnovna prava i slobode zagwarantovane Ustavom tumače u saglasnosti sa sudskim odlukama ESLJP-a, kao što je utvrđeno u članu 53. Ustava, osim primene Zakona o civilnom statusu, nisu razmotrili niti obrazložili, potrebnu pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa pojedinca i zajednice niti legitimne ciljeve na osnovu kojih bi se pravo na privatni i porodični život moglo ograničiti, kao što se zahteva u pogledu prava na privatni život zagwarantovanog stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP.
117. Pored toga, Sud primećuje da iako su javni organi odbili upis pokojnog I.F. u MKU, sa obrazloženjem da ne postoji lekarski izveštaj na njegovo ime, isti nisu uzeli u obzir (i) činjenicu da su upravo javni organi Republike Kosovo potvrdili smrt i olakšali vraćanje pokojnog I.F. iz Švedske na Kosovo; (ii) mogućnost korišćenja međunarodne pravne saradnje u ovom predmetu, na način da se razjasne okolnosti u vezi sa lekarskim izveštajem i, samim tim, omogući upis pokojnog u MKU; i (iii) mogućnost da se proglašenje pokojnog za umrlag i odgovarajući upis u civilne registre sprovede na osnovu relevantnih odredbi vanparničnog postupka.
118. Tačnije, što se tiče prvog pitanja, nije sporno da je I.F. umro u Švedskoj dana 7. juna 2013. godine. To je potvrđeno podneskom [br. 09/13] Ambasade Republike Kosovo od 8. juna 2013. godine, kojim je, kao što je već razjašnjeno, takođe navedeno da “*nije bilo nikakvih smetnji za njegovu repatrijaciju u Republici Kosovo*”. Telo je prevezeno na Kosovo preko kompanije koja je odgovorna za pogrebne usluge u Linkopingu. Pokojni je sahranjen u Prištini dana 16. juna 2013. godine. Pored rečenog, i uprkos ovim činjenicama, u okolnostima konkretnog slučaja, ne postoji (i) međunarodna potvrda o smrti ili potvrda o smrti izdata iz civilnog registra mesta smrti prevedena na zvanične jezike na Kosovu; i (ii) ne postoji nijedna zvanična dozvola za sahranu izdata od strane Kancelarije za civilni status. Uprkos nepostojanju ove dokumentacije, država je olakšala vraćanje tela iz Švedske u Republiku Kosovo i dozvolila sahranu istog, dok je u isto vreme odbila njegov upis u MKU.
119. Konkretnije, a što se tiče međunarodne potvrde o smrti, Sud primećuje da uprkos zahtevima utvrđenim u stavu 2. člana 52. (Registracija smrti građanina Kosova sa prebivalištem van Kosova) Zakona o civilnom statusu, ne postoji međunarodna potvrda o smrti ili potvrda o smrti izdata iz civilnog registra mesta smrti ili potvrda o smrti izdata iz civilnog registra mesta smrti prevedena na zvanične jezike na Kosovu za pokojnog I.F. Međutim, uprkos nepostojanju gore

navedene potvrde i nepostojanju lekarskog izveštaja na ime pokojnog I.F., njegova smrt je potvrđena podneskom [br. 09/13] od 8. juna 2013. godine, koji je izdala Ambasada Republike Kosovo u Švedskoj i sledstveno isti je prevezen iz Švedske u Republiku Kosovo preko Međunarodnog aerodroma Prištine. Što se pak tiče dozvole za sahranu, Sud primećuje da uprkos činjenici da stav 1. člana 50. Zakona o civilnom statusu utvrđuje da se sahrana može obaviti tek nakon dobijanja dozvole od Kancelarije za civilni status i da se na osnovu stava 4. ovog člana, dozvola za sahranu ne može izdati bez potvrde lekara koji potvrđuje smrt ili bez sudskog naloga i, u okolnostima pokojnog I.F. ne postoji nikakva zvanična dozvola za sahranu. Ovo poslednje navedeno potvrdila je i opština Priština tokom diskusije na javnoj raspravi, ali i dopisom sa pojašnjenjima dostavljenim Sudu dana 19. februara 2020. godine, kojim se konkretno razjašnjava da opština Priština *“ne može pružiti nijedan dokument o smrti/sahrani I.F. jer u sistemu civilnog statusa ovo lice figuriše kao živo”*. Međutim, I.F. je sahranjen dana 16. juna 2013. godine u Prištini.

120. Shodno tome, uprkos činjenici da javni organi Republike Kosovo, odnosno Ambasada Kosova u Švedskoj, priznaje činjenicu da je I.F. umro; da je istom omogućeno vraćanje u Republiku Kosovo i da u tom pogledu nema nikakvih prepreka i uprkos činjenici da ne postoji nikakav spor u vezi sa činjenicom da je I.F. umro i da je isti sahranjen u Prištini pre sedam (7) godina, nadležni javni organi Republike Kosovo su odbili upis njegove smrti u MKU, sa obrazloženjem da za istog ne postoji lekarski izveštaj koji potvrđuje njegovu smrt, uprkos tome što nepostojanje tog izveštaja, i štaviše, nepostojanje međunarodne potvrde o smrti, nije sprečilo vraćanje tela iz Švedske na Kosovo u njegovu sahranu u Prištini dana 16. juna 2013. godine. Takve nekoordinisane radnje, odvojene jedne od drugih, od strane javnih organa Republike Kosovo, rezultirale su povredom prava podnosioca zahteva na njegov privatni život zagaranovanog Ustavom i EKLJP.
121. S druge strane i što se tiče drugog gore identifikovanog pitanja, Sud takođe ističe činjenicu da se i pored sugestija Agencije za civilnu registraciju i Državnog pravobranilaštva na javnoj raspravi u pogledu mogućnosti međunarodne pravne saradnje u okolnostima konkretnog slučaja, redovni sudovi, od pokretanja sudskih postupaka 2014. godine pa do donošenja osporene odluke 2017. godine, nisu pristupili ovoj mogućnosti kako bi pokušali da razjasne povezanost između pokojnog I.F. i A.H. ili pak nepostojanje lekarskog izveštaja na ime I.F. iz švedske zdravstvene ustanove.
122. Sud u tom aspektu primećuje (i) da jedini zakon koji uređuje međunarodnu pravnu saradnju Republike Kosovo predstavlja onaj zakon koji se odnosi na krivična pitanja, odnosno Zakon br. 04/L-213 o međunarodnoj pravnoj saradnji u krivičnim pitanjima, a koji nije primenljiv u okolnostima konkretnog slučaja; (ii) da u Službenom listu Republike Kosovo nije objavljen nijedan međunarodni sporazum sa švedskom državom po pitanju međunarodne pravne saradnje; ali, ipak, naglašava da je (iii) Ministarstvo pravde dana 30. septembra 2009. godine donelo Administrativno uputstvo br. 2009/1-09 za proceduru pružanja međunarodne pravne pomoći u krivičnim i civilnim pravnim pitanjima koje ima za cilj rešavanje zahteva za međunarodnu pravnu pomoć u građanskim i krivičnim stvarima i koji bi, uprkos činjenici da je opšteg karaktera, moglo da posluži kao osnov za pokretanje postupaka za međunarodnu pravnu saradnju u

okolnostima konkretnog slučaja. Sudovi nisu pristupili ovoj mogućnosti, niti su obrazložili nedostatak takve inicijative.

123. Isto tako, što se tiče trećeg pitanja, javni organi su postupili i u odnosu na mogućnost proglašavanja I.F. za umrlog na osnovu stava 2. člana 48. Zakona o civilnom statusu u vezi sa članovima 73. i 74. Zakona br. 03/L-007 o vanparničnom postupku (u daljem tekstu: ZVP). Deo c) poslednje navedenog, odnosno "*Postupak dokazivanja smrti nekog lica*", u svojim članovima 73. i 74., utvrđuje mogućnost konstatacije smrti određenog lica rešenjem, ukoliko se faktička smrt određenog lica ne može dokazati dokumentom koji je predviđen Zakonom o matičnim knjigama. Na osnovu istog zakona, odnosno njegovog člana 4, ovaj postupak se osim na predlog fizičkog ili pravnog lica, može pokrenuti i na zahtev državnog organa. Sudovi nisu pristupili ovoj mogućnosti niti su obrazložili odsustvo takve inicijative.
124. Shodno tome, javni organi, uključujući i redovne sudove, osim krajnje formalnog pristupa primeni i tumačenju zakona, nisu uzeli u obzir sve okolnosti sadržane u slučaju i ozbiljne posledice po podnosioca zahteva, u suprotnosti sa sudskom praksom ESLJP-a koja se tiče tumačenja člana 8. EKLJP, što je dovelo do situacije u kojoj su ustavna prava i ona prava koja su podnosiocu zahteva zagarantovana EKLJP, samo "*teoretska i iluzorna*" prava a ne prava koja su "*praktična i delotvorna*", kao to zahtevaju Ustav, EKLJP i sudska praksa ESLJP-a, ali i samog Suda (vidi, u ovom kontekstu, predmete ESLJP-a *Nada protiv Švajcarske*, presuda od 12. septembra 2012. godine, stav 182; *Emonet i drugi protiv Švajcarske*, presuda od 13. decembra 2007. godine, stav 86; i *Artico protiv Italije*, presuda od 13. maja 1980. godine, stav 33).
125. Kao rezultat toga, Sud smatra da je krajnje formalni pristup Agencije za civilnu registraciju i redovnih sudova tumačenju i primeni relevantnih odredbi Zakona o civilnom statusu i Administrativnog uputstva, u složenim i specifičnim okolnostima konkretnog slučaja, bez uzimanja u obzir pravnih dejstava koja će proizvesti njihove odluke u odnosu na civilni status supruge i sina pokojnog I.F., onemogućio "*praktično i delotvorno*" ostvarivanje osnovnih prava i sloboda podnosioca zahteva zagarantovanih Ustavom. Takav pristup je u suprotnosti sa obavezom javnih vlasti u okviru člana 8. EKLJP da se mora "*voditi računa*" o tome da se prava koja se odnose na privatni život moraju poštovati na osnovu negativne obaveze ili suzdržavanja javnih organa, a takođe i na osnovu pozitivnih obaveza. U oba slučaja, preduzimanje radnji mora biti razumno i srazmerno u pojedinačnim okolnostima slučaja (vidi predmet ESLJP-a, *Płoski protiv Poljske*, Presuda od 12. novembra 2002. godine, stavovi 35-39; i *Nada protiv Švajcarske*, citiran u tekstu iznad, stav 182).
126. Prema tome, i na osnovu gore navedenih objašnjenja, Sud naglašava da u okolnostima konkretnog slučaja, odbijanje zahteva podnosioca zahteva za upis pokojnog sina u MKU, ne odražava pravičnu ravnotežu između suprotstavljenih interesa pojedinca i zajednice kao celine. Uprkos činjenici da se javni organi nisu "*mešali*" u prava podnosioca zahteva na privatni život, isti su, sa stanovišta pozitivnih obaveza, propustili da preduzmu potrebne radnje da se osigura delotvorno poštovanje prava podnosioca zahteva na privatni život. Tačnije, sprovedeni postupci upravnog i sudskog sistema nisu rezultirali ostvarivanjem prava podnosioca zahteva na poštovanje njegovog privatnog života,

zagarantovanog stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP. Naprotiv, isti su rezultirali samo “*teoretskim i iluzornim*” pravima za podnosioca zahteva, uprkos činjenici da su u okolnostima konkretnog slučaja (i) navodi podnosioca zahteva veoma ozbiljne prirode i da se tiču “*bitnih aspekata*” privatnog života; dok je (ii) zahtev podnosioca zahteva “*uske i precizne*” prirode, a teret, odnosno obaveza države u ostvarivanju ovog zahteva, nije nesrazmeran.

127. Stoga, i konačno, Sud utvrđuje da odbijanje javnih organa da upišu pokojnog I.F. u MKU, u okolnostima konkretnog slučaja, ne sadrži pravičnu ravnotežu između privatnog i javnog interesa, dovodeći do povrede prava podnosioca zahteva zagarantovanih stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP (vidi, uprkos razlici u činjeničnim okolnostima predmeta, sličnu ocenu ESLJP-a u slučaju *Dickson protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 85; i *Gaskin protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 49). Kao rezultat toga, Sud takođe zaključuje da su javni organi, uključujući i redovne sudove, propustili da izvrše svoje pozitivne obaveze da podnosiocu zahteva osiguraju pravo na njegov privatni život, dovodeći do povrede člana 8. EKLJP (vidi, uprkos razlici u činjeničnim okolnostima predmeta, sličnu ocenu ESLJP-a u slučaju *R.R. protiv Poljske*, citiran u tekstu iznad, stav 214).
128. Na osnovu napred navedenog objašnjenja, Sud mora da utvrdi da je presuda [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine u vezi sa presudom [AA. br. 333/2017] Apelacionog suda od 20. oktobra 2017. godine, presudom [A. br. 1185/2014] Osnovnog suda od 5. juna 2017. godine i odlukom [br. 30/2014] od 24. juna 2014. godine i [br. 86/013] od 18. novembra 2013. godine Agencije za civilnu registraciju i odlukom opštine Priština [br. 01-203-194645] od 16. oktobra 2013. godine, doneta uz povredu osnovnih prava i sloboda podnosioca zahteva zagarantovanih stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP.
129. U svetlu ovog nalaza, Sud će u nastavku takođe ispitati i saglasnost osporenih odluka sa članom 54. Ustava i članom 13. EKLJP. U tu svrhu, Sud će elaborirati opšta načela koja proizilaze iz sudske prakse ESLJP-a u pogledu gore navedenih članova i primeniće iste na okolnosti konkretnog slučaja.

II. Opšta načela u pogledu prava na sudsku zaštitu prava i prava na delotvorni pravni lek i njihova primena na okolnosti konkretnog slučaja

Opšta načela

130. U meri u kojoj je to relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, Sud naglašava da se član 54. Ustava sastoji od dva pravila, ali koja se moraju čitati zajedno i u međusobnoj zavisnosti. Prvo pravilo je opšte i ističe da “*svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom ili zakonom*”. Ovo pravilo u principu podrazumeva da je sudska zaštita pravo koje je zagarantovano za svakog pojedinca, pravno ili fizičko lice, kome je moglo biti “*povređeno*” postojeće pravo zagarantovano Ustavom, EKLJP ili zakonom ili kome je moglo biti “*uskraćeno*” pravo da dobije ili uživa bilo koje pravo koje isti garantuju. Drugo pravilo ovog člana govori i garantuje pravo “*na delotvorna pravna sredstva*” u slučajevima kada se utvrdi

da je povređeno pravo koje je zaštićeno Ustavom ili zakonom (vidi, između ostalog, slučaj Suda KI48/18, podnosilac *Arban Abrashi i Lidhja Demokratike e Kosovës*, presuda od 23. januara 2019. godine, stav 195).

131. Član 54. Ustava se dopunjava i mora čitati usko i u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) EKLJP, kao i sa odgovarajućom sudskom praksom Suda i ESLJP. Član 13. EKLJP garantuje pravo na “*delotvorni pravni lek*” u slučaju povrede prava zagwarantovanih EKLJP od strane javnog organa (vidi, između ostalog, slučaj Suda, podnosilac *Arban Abrashi i Lidhja Demokratike e Kosovës*, citiran u tekstu iznad, stav 197).
132. Shodno tome, u principu i u njihovoj celovitosti, član 54. Ustava o sudskoj zaštiti prava i član 13. EKLJP o pravu na delotvorni pravni lek, garantuju: (i) pravo na sudsku zaštitu u slučaju povrede ili uskraćivanja nekog prava zagwarantovanog Ustavom ili zakonom; (ii) pravo na delotvorne pravne lekove ako se utvrdi da je određeno pravo povređeno; i (iii) pravo na delotvorni pravni lek na nacionalnom nivou ako je povređeno pravo zagwarantovano EKLJP (vidi, između ostalog, slučaj Suda, podnosilac *Arban Abrashi i Lidhja Demokratike e Kosovës*, citiran u tekstu iznad, stav 198).
133. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, u principu, svrha člana 13. EKLJP je da pruži pravno sredstvo kojim pojedinci mogu doći do delotvornog pravnog sredstva za povrede njihovih prava zagwarantovanih EKLJP na nacionalnom nivou pre nego što se pokrene mašina žalbi pred ESLJP-om (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Kudła protiv Poljske*, presuda od 26. oktobra 2000. godine, stav 152). U suprotnom, nepostojanje odgovarajućih pravnih sredstva bi oslabilo i učinilo iluzornim garancije iz člana 13. EKLJP, dok poslednje navedena nema za cilj da garantuje “*teoretska ili iluzorna*” prava, već prava koja su “*praktična i delotvorna*” (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Scordino protiv Italije* (br. 1), presuda od 29. marta 2006. godine, stav 192).
134. Pored toga, i u meri u kojoj je relevantno za okolnosti konkretnog slučaja, ova sudska praksa u vezi sa tumačenjem člana 13. EKLJP, naglašava da kada pojedinac ima “*dokazive argumente*” za tvrdnju da je žrtva povrede prava utvrđenih EKLJP, on/ona mora imati pravno sredstvo pred “*nacionalnim organom*”, koje omogućava odlučivanje o suštini odgovarajuće tvrdnje, ali i, ako je prikladno, omogućava realizaciju odgovarajuće ispravke.
135. Sud primećuje da u pogledu pojma “*dokazivih argumenata*”, ESLJP nije formulisao preciznu definiciju. Međutim, on je naglasio da “*kada pojedinac ima dokazive argumente da je žrtva prava utvrđenih u EKLJP, on/ona treba da ima na raspolaganju pravni lek pred nacionalnim organom vlasti kako bi o oba odlučilo o njegovoj/njenoj tvrdnji i, ukoliko je to primereno, da ostvari odgovarajuću korekciju*” (vidi, između ostalog, ESLJP, *Leander protiv Švedske*, Presuda od 26. marta 1987. godine, stav 77). On je takođe dodao da se to da li za zahtev postoje “*dokazivi argumenti*”, mora utvrditi u svetlu konkretnih činjenica i prirode jednog ili više pravnih pitanja koja su pokrenuta u svakom posebnom slučaju (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a *Boyle i Rice protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 27. aprila 1988. godine, stav 55; i *Plattform "Arzte für das Leben" protiv Austrije*, presuda od 21. juna 1988. godine, stav 27). U načelu, kada “*dokazivi argument*” žalbe u pogledu

osnovanosti nije diskutabilan, ESLJP utvrđuje da je član 13. primenljiv u okolnostima tog slučaja (vidi predmete ESLJP-a *Vilvarajah i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 30. oktobra 1991. godine, stav 121; i *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 15. novembra 1996. godine, stav 147). ESLJP je međutim naglasio da se član 13. EKLJP ne može tumačiti tako da zahteva pravno sredstvo u domaćem pravu u odnosu na svaku navodnu žalbu pojedinca koju može imati, bez obzira na to koliko neosnovana može biti relevantna žalba: žalba/navod u svakom slučaju mora biti sa “*dokazivim argumentima*” u vezi sa EKLJP (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a *Boyle i Rice protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 52; i *Maurice protiv Francuske*, presuda od 6. oktobra 2005. godine, stav 106).

136. Sud takođe naglašava da na osnovu sudske prakse ESLJP-a, član 13. EKLJP nema nezavisno postojanje; on jednostavno dopunjuje druge suštinske odredbe EKLJP i njenih protokola (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a *Zavoloka protiv Letonije*, presuda od 7. jula 2009. godine, stav 35 (a)). Ovaj član se može primeniti samo u kombinaciji sa ili u svetlu jednog ili više drugih članova EKLJP ili relevantnih protokola, za koje se navodi povreda. U svakom slučaju, član 13. EKLJP može doći do izražaja i bez povrede druge odredbe EKLJP (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Klass i drugi protiv Nemačke*, presuda od 6. septembra 1978. godine, stav 64). Kao rezultat toga, ne može biti preduslov za primenu člana 13. EKLJP činjenica da je neko drugo pravo povređeno. Tako, čak i ako je ESLJP utvrdio povredu određene odredbe, žalba može ostati “*potkrepljena argumentacijom*” za potrebe člana 13. EKLJP (vidi predmete ESLJP-a *Valsamis protiv Grčke*, presuda od 18. decembra 1996. godine, stav 47; i *Ratushna protiv Ukrajine*, presuda od 2. decembra 2010. godine, stav 85).
137. Što se tiče povezanosti člana 13. sa članom 8. EKLJP, a koja je važna za okolnosti konkretnog slučaja, Sud primećuje da je ESLJP utvrđivao povredu ili ne člana 13. u vezi sa ili u svetlu člana 8. EKLJP, u različitim slučajevima. U svim tim slučajevima je naglašeno da delotvorno pravno sredstvo u kontekstu slučajeva koji sadrže tvrdnje u vezi sa članom 8. EKLJP, podrazumeva da nadležni organi moraju razmotriti ravnotežu/balans između interesa pojedinca i obaveza države (vidi, između ostalog, predmet ESLJP-a *Gorlov i drugi protiv Rusije*, Presuda od 2. jula 2019. godine, stav 108).
138. Na primer, Sud primećuje da je ESLJP utvrdio povredu člana 8. i 13. EKLJP, između ostalog, u svim sledećim slučajevima *Gorlov i drugi protiv Rusije*, citiran u tekstu iznad; *B.A.C protiv Grčke*, presuda od 13. oktobra 2016. godine; *Keegan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 18. jula 2006. godine; *Reiner protiv Bugarske*, presuda od 23. maja 2006. godine; i *T.P i K.M protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2001. godine. Povreda člana 8. EKLJP je u nekim slučajevima utvrđena sa stanovišta negativnih obaveza države, a u nekim drugim slučajevima sa stanovišta pozitivnih obaveza države. Uzimajući u obzir povredu člana 8. EKLJP u ovim slučajevima, ESLJP je utvrdio i povredu člana 13. EKLJP. Ova poslednje pomenuta je u svim ovim slučajevima obrazložena sledećim argumentima: (i) uzimajući u obzir utvrđivanje povrede u odnosu na član 8. EKLJP, ESLJP je utvrdio da su dotični podnosioci imali “*argumentacijom potkrepljenu*” tvrdnju pred njim u vezi sa članom 13. EKLJP; (ii) obrazloženja odgovarajućih presuda su istakla da pravo na delotvorni pravni lek, zagarantovano članom 13. EKLJP, zahteva da se navodi podnosilaca zahteva

razmotre u suštini njihovog sadržaja i da su s obzirom na to da predmetni slučajevi nisu razmotrili potrebnu ravnotežu ili balans između interesa dotičnih podnosilaca i obaveza države, utvrdili da pravna sredstva na domaćem nivou nisu bila delotvorna i da je shodno tome povređen član 13. EKLJP; i (iii) u određenim slučajevima je takođe naglasio krajnje formalnu i ograničenu analizu domaćih sudova i izostavljanje specifičnosti slučaja, utvrđujući kao rezultat toga da nisu ispunjeni kriterijumi iz člana 13. EKLJP.

Primena opštih načela na okolnosti konkretnog slučaja

139. Na osnovu gore navedenih opštih načela, Sud u nastavku mora da oceni da li u okolnostima konkretnog slučaja, podnosilac zahteva ima “*argumentacijom potkrepljenu*” tvrdnju pred Sudom u vezi sa članom 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP; i ako je to slučaj, Sud mora da oceni da li je podnosilac zahteva imao na raspolaganju pravna sredstva koja su omogućila “*ostvarivanje suštine prava iz Konvencije...*” (vidi, predmet ESLJP-a *Keegan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 41 i tu korišćene reference).
140. U ovom kontekstu i pre svega, Sud naglašava da su s obzirom na utvrđivanje povrede stava 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP, u okolnostima konkretnog slučaja, tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP, očigledno “*potkrepljene argumentacijom*” (vidi, predmet ESLJP-a *Gorlov i drugi protiv Rusije*, citiran u tekstu iznad, stav 104; *Keegan protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stav 41; vidi, takođe, slučaj Suda br. KI193/18, podnosilac *Agron Vula*, presuda od 22. aprila 2020. godine, stav 130). Prema tome, u nastavku se mora oceniti da li su pravna sredstva koja su na raspolaganju podnosiocu zahteva omogućila istom razmatranje suštine sadržaja njegovih navoda i zahteva.
141. U tom smislu, Sud podseća da je već utvrdio da je odbijanje zahteva podnosioca zahteva za upis njegovog pokojnog sina u MKU od strane javnih organa, izvršeno uz povredu njegovog prava na privatni život, zagarantovanog stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP. Takođe, Sud je već utvrdio da su javni organi, uključujući i redovne sudove, prilikom ispitivanja navoda podnosioca zahteva imali krajnje formalni pristup tumačenju i primeni zakona i da nisu ispitali suštinu navoda podnosioca zahteva i specifičnosti njegovog slučaja, što je dovelo do nemogućnosti ostvarivanja potrebne korekcije u pogledu poštovanja njegovih prava na privatni život, a rezultat postupaka pred istim javnim organima u celosti rezultirao je samo “*teoretskim ili iluzornim*”, a ne “*praktičnim i delotvornim*” pravima za podnosioca zahteva u suprotnosti sa Ustavom i EKLJP.
142. Pored toga, a u suprotnosti sa zahtevima člana 8. i 13. EKLJP, Agencija za civilnu registraciju i redovni sudovi, osim što nisu ispitali suštinu navoda podnosioca zahteva, nisu razradili ni pravičnu ravnotežu ili balans između suprotstavljenih interesa, niti pitanja koja se odnose na specifičnosti konkretnog slučaja i razumnost i srazmernost odbijanje zahteva podnosioca zahteva za upis njegovog pokojnog sina u MKU.
143. Sud, u ovom aspektu, ponovo naglašava da krajnje formalni pristup tumačenju i primeni zakona i ograničeno razmatranje zahteva dotičnih podnosilaca, zaobilazeći suštinu i sadržaj navoda dotičnog podnosioca zahteva, u nedostatku

bilo kakvog napora da se pronađe pravična ravnoteža ili balans između suprotstavljenih interesa, osim povrede člana 8. EKLJP, onemogućavajući potrebnu korekciju, takođe dovodi i do povrede člana 13. EKLJP na osnovu sudske prakse ESLJP-a (vidi, i pored razlika u činjeničnim okolnostima predmeta, isti nalaz i obrazloženje ESLJP-a, između ostalog, u slučaju *Reiner protiv Bugarske*, citiran u tekstu iznad, stavovi 141, 142 i 143)

144. U takvim okolnostima, na osnovu sudske prakse ESLJP-a, Sud mora da utvrdi da podnosilac zahteva nije imao na raspolaganju delotvorna pravna sredstva da ispravi povrede svog prava na privatni život, zagarantovanog stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP. Prema tome, iz razloga koji su razjašnjeni u ovoj presudi, Sud mora takođe da utvrdi da je u okolnostima konkretnog slučaja, došlo i do povrede člana 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP (vidi, i pored razlika u činjeničnim okolnostima slučaja, isti nalaz i obrazloženje ESLJP-a, između ostalog, u predmetu *Keegan i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran u tekstu iznad, stavovi 42 i 43).

Zaključci

145. Sud je utvrdio da su presuda [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine u vezi sa presudom [AA. br. 333/2017] Apelacionog suda od 20. oktobra 2017. godine, presudom [A. br. 1185/2014] Osnovnog suda od 5. juna 2017. godine i odlukom [br. 30/2014] od 24. juna 2014. godine i odlukom [br. 86/013] od 18. novembra 2013. godine Agencije za civilnu registraciju i odlukom [br. 01-203-194645] opštine Priština od 16. oktobra 2013. godine, donete u suprotnosti sa stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP i članom 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP.
146. Da bi došao do gore navedenog utvrđenja, Sud je prvo razjasnio da okolnosti konkretnog slučaja, odnosno odbijanje javnih organa da umrlog sina podnosioca zahteva upišu u MKU, sadrže pitanja koja se tiču prava na privatni život podnosioca zahteva i njegovo pravo na sudsku zaštitu prava i delotvorno pravno sredstvo, koja su zagarantovana članovima 36. i 54. Ustava i 8. i 13. EKLJP, respektivno. U ovom kontekstu i prilikom razmatranja ovog slučaja, Sud je izložio opšta načela koja proističu iz sudske prakse Suda i ESLJP-a u odnosu na gore navedene članove, a potom je iste primenio na okolnosti konkretnog slučaja.
147. Što se tiče pitanja koja se odnose na pravo na privatni život, Sud je primenom sudske prakse ESLJP-a u meri u kojoj je relevantna za okolnosti slučaja, između ostalog, razjasnio (i) obaveze države da zaštiti privatni život kao što je zagarantovano Ustavom i EKLJP; (ii) razliku između negativnih i pozitivnih obaveza države u pogledu zaštite ovog prava; (iii) činjenicu da se u okolnostima konkretnog slučaja država nije nužno "mešala" u prava podnosioca zahteva, već je propustila da postupi kako bi zaštitila iste, što je rezultiralo posledicom ocene okolnosti ovog slučaja sa stanovišta pozitivnih obaveza države; (iv) da pozitivne obaveze države, između ostalog, zahtevaju da javni organi razmotre specifičnosti slučaja i preduzmu mere da se osigura delotvorna zaštita prava na privatni život, ili osiguranjem zakonskog okvira koji štiti prava pojedinaca ili utvrđivanjem sprovođenja posebnih mera koje su prikladne za okolnosti određenog slučaja; i (v) da su u takvim slučajevima, javni organi dužni da razmotre ravnotežu ili

balans između interesa pojedinca, uključujući i prirodu navoda i da li se isti odnose na “*bitne aspekte*” privatnog života i obaveza države, uključujući i to da li su isti povezani sa “*uskim i preciznim*” ili “*širokim i neodređenim*” obavezama i mogućnim teretom koje one nameću državi.

148. Što se pak tiče pitanja koja se odnose na pravo na sudsku zaštitu prava i delotvorno sredstvo, Sud je, primenom sudske prakse ESLJP-a u meri u kojoj je relevantna za okolnosti slučaja, između ostalog, razjasnio (i) da ova prava podrazumevaju postojanje pravnog sredstva koji ispituje suštinu sadržaja spora, odnosno navoda podnosioca i omogućava odgovarajuću korekciju; (ii) pojam “*argumentacijom potkrepljene*” tvrdnje za potrebe člana 54. Ustava i člana 13. EKLJP; i (iii) činjenicu da u kontekstu navoda o zaštiti prava na privatnost, pravno sredstvo mora da omogući razmatranje suštine odgovarajućih navoda i ocenu ravnoteže između suprotstavljenih interesa. U oba slučaja važan je cilj Ustava i EKLJP da garantuju “*praktična i delotvorna*” a ne “*teoretska ili iluzorna*” prava.
149. Pri primeni ovih načela na okolnosti konkretnog slučaja, u odnosu na član 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP, Sud je naglasio da javni organi, uključujući i redovne sudove, osim utvrđenja da što se tiče smrti sina podnosioca zahteva nedostaje lekarski izveštaj koji potvrđuje njegovu smrt, ovo utvrđenje rezultiralo odbijanjem upisa sina podnosioca zahteva u MKU, sa ozbiljnom posledicom da je konačno ostao nerešen civilni status supruge i maloletnog sina pokojnog, nisu uzeli u obzir činjenicu (i) da nije sporno da je sin podnosioca zahteva umro, i (ii) da su takvu činjenicu potvrdili i sami javni organi Republike Kosovo, odnosno Ambasada Kosova u Švedskoj gde je nastupila smrt. Pored toga, javni organi su, odbijanjem zahteva podnosioca zahteva za upis smrti njegovog sina u MKU, uprkos činjenici da ista smrt nije sporna, (i) ne samo krajnje formalno primenili važeći zakon, ne uzimajući u obzir ni mogućnost međunarodne pravne saradnje sa državom Švedskom, niti mogućnosti koje su date odredbama vanparničnog postupka, već (ii) u suprotnosti sa ustavnim zahtevima i zahtevima EKLJP nisu razmotrili ravnotežu ili balans između suprotstavljenih interesa, odnosno suštine i specifičnosti navoda podnosioca zahteva i obaveze države da štiti pravo na privatni život.
150. Sud je razjasnio da bi razmatranje takve ravnoteže dovelo do utvrđenja da su navodi i zahtev podnosioca zahteva “*uzak i jasan*” i ne rezultira nesrazmernim obavezama za državu. Pored toga, takvim odbijanjem u nedostatku lekarskog izveštaja, ne uzimajući u obzir nijednu od okolnosti i specifičnosti sadržanih u konkretnom slučaju, odluke javnih organa rezultirale ustavnim pravima koja su samo “*teoretska i iluzorna*” za podnosioca zahteva, a ne ustavnim pravima koja su “*praktična i delotvorna*”, kako što se zahteva Ustavom i EKLJP. Kao rezultat toga, Sud je utvrdio da sprovedeni postupci upravnog i sudskog sistema koji su u suprotnosti sa pozitivnim obavezama država, nisu rezultirali ostvarivanjem prava podnosioca zahteva na poštovanje njegovog privatnog života, u suprotnosti sa stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP.
151. Što se pak tiče člana 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP, Sud je naglasio da su imajući u vidu gore navedeno utvrđenje, tvrdnje podnosioca zahteva o povredi člana 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP, očigledno “*potkrepljene argumentacijom*”, kao što je utvrđeno i sudskom praksom Suda i onom ESLJP-

- a. Sud je dalje naglasio da u suprotnosti sa zahtevima gore navedenih članova i relevantnom sudskom praksom, pravna sredstva, u okolnostima konkretnog slučaja, nisu rezultirala ni razmatranjem suštine sadržaja navoda podnosioca zahteva, niti su omogućili odgovarajuću korekciju. Sud je ponovo naglasio da je ograničeno i krajnje formalno razmatranje navoda podnosioca zahteva, izolovano od specifičnosti slučaja i relevantnih posledica, rezultiralo i nedostatkom praktične i delotvorne zaštite sudskih prava i prava podnosioca zahteva na delotvorni pravni lek, u suprotnosti sa članom 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP.
152. Shodno tome, Sud je našao da gore navedene presude redovnih sudova i gore navedene odluke Agencije za civilnu registraciju i opštine Priština, nisu u saglasnosti sa osnovnim pravima i slobodama podnosioca zahteva zagarantovanim stavom 1. člana 36. Ustava u vezi sa članom 8. EKLJP i članom 54. Ustava u vezi sa članom 13. EKLJP i da se shodno tome iste moraju proglašiti nevažećim. Sud takođe ovom presudom nalaže Agenciji za civilnu registraciju da do 30. oktobra 2020. godine, upiše smrt I.F., odnosno sina podnosioca zahteva u matičnu knjigu umrlih.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članovima 113.7 i 116.1 Ustava, članovima 47. i 48. Zakona i pravilima 59 (1), 64 (2) i 66. Poslovnika, dana 22. jula 2020, većinom glasova

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 36. [Pravo na privatnost] Ustava u vezi sa članom 8. (Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA UTVRDI da je došlo do povrede člana 54. [Sudska zaštita prava] Ustava u vezi sa članom 13. (Pravo na delotvorni pravni lek) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- IV. DA PROGLASI nevažećim sledeće odluke:
  - a) Presudu [ARJ. UZVP. br. 67/2017] Vrhovnog suda od 22. decembra 2017. godine;
  - b) Presudu [AA. br. 333/2017] Apelacionog suda od 20. oktobra 2017. godine;
  - c) Presudu [A. br. 1185/2014] Osnovnog suda od 5. juna 2017. godine;
  - ç) Odluku [br. 30/2014] od 24. juna 2014. godine i odluku [br. 86/013] Agencije za civilnu registraciju od 18. novembra 2013. godine; i
  - d) Odluku [br. 01-203-194645] Sektora za civilni status opštine Priština od 16. oktobra 2013. godine;

- V. DA NALOŽI Agenciji za civilnu registraciju Ministarstva unutrašnjih poslova i Sektoru za civilni status opštine Priština da do dana xx 2020. godine, upišu smrt I.F. u matičnu knjigu umrlih;
- VI. DA NALOŽI Agenciji za civilnu registraciju Ministarstva unutrašnjih poslova i Sektoru za civilni status opštine Priština da u skladu sa pravilom 66 (4) Poslovnika, obaveste Sud o merama koje su preduzete radi izvršenja presude Suda;
- VII. DA OSTANE snažno posvećen ovom pitanju, očekujući izvršenje ovog naloga;
- VIII. DA SAOPŠTI da se ova presuda dostavi stranama;
- IX. DA OBJAVI ovu presudu u Službenom listu u skladu sa članom 20.4 Zakona;
- X. DA PROGLASI da ova presuda stupa na snagu odmah.

Sudija izvestilac

Gresa Caka-Nimani
Gresa Caka-Nimani

Predsednica Ustavnog suda

Arta Rama-Hajrizi
Arta Rama-Hajrizi